

hemvär⁰⁰et

2002

Vinterkul
i Ludvika!

Brått att slå ihop
halvtomma förband

Varje misstag är en spik i kistan

Naturnära östgötar rustade för skallgång

Blekinges hemvärn mister reservofficerare

Nummer 2 april 2002, årgång 62

Tidskrift för allmänna hemväret och driftväret.

Redaktion: Lidingövägen 28, Stockholm, tel 08-788 7500, fax 08-664 5790. Postadress: Tidskriften Hemväret, 107 85 Stockholm.

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson, tel 08-788 9738, e-post: hvtidningen@swipnet.se

Sekretariat: Pia-Lena Jansson, tel 08-788 9715, e-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Annonser: Irmér Media AB, Antennvägen 10, 135 48 Tyresö, tel 08-742 1008, fax 742 1009, e-post: irmer.media@telia.com

Grafisk form: PH Media, e-post: grafiskform@mac.com

TS-kontrollerad upplaga 2001: 77 200 ex.

Tryck: Color Print Dalarna, 2002.

Prenumerationspris: 150 kr. Postgiro: 456 177-5. Bankgiro: 726-9764.

Manus och annonsstopp: nr 3: 29 april (utges 7 juni); nr 4: 19 augusti (utges 20 september).

För insänt men ej beställt material ansvaras inte. Skicka inte stora dokument med e-post (till exempel bilder) utan att först ha talat med redaktionen. Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texterna och bilderna läggs ut på tidningens hemsida.

I detta nummer

- 3** Hv-nytt Grundhund räcker för hemväret
- 4** HV-ungdom Kul vinterpraktik i Ludvika
- 7** Hv-nytt Brännare ger lättare liv i kokgrupperna
- 8** Hv-nytt Varje misstag är en spik i kistan
- 9** Hv-nytt Militäridrotten stöder Nijmegen
- 11** Reportage Otåliga yngre män i Skellefteå
- 12** Krönika Frågor som behöver svar
- 13** Organisation Brått slå ihop halvtomma förband
- 14** Reportage Uppskattad insats i Skåne
- 16** HV-nytt Mobiliseringsammunitionen dras in
- 17** HV-nytt Blekinge sa upp reservofficerare
- 18** Reportage Östgötar rustade för skallgång
- 22** Folk och försvar Spola ärtsoppan!
- 24** Kontraktsligan Stockholm behåller ledningen
- 28** Gästkrönika Sju punkter för ökad samhörighet
- 30** HV-nytt Lunchen kom med terrängbil
- 32** Debatt Längre övningstid viktigare än prylar
- 34** Debatt Uppsägningarna gick för fort

Mer debatt på vår hemsida www.hemvarnet.mil.se

Omslagsbild: Hemvärnsungdomar i Ludvika hade kul på sin första fältmässiga övning. Foto: Anders Kämpe

ledaren

Dra inte in vapnen!

Fyra av tio hemvärnsmän skolkar från övningarna och flera tusen hoppar av varje år. Det finns lika många skäl som individer, men vissa gemensamma mönster kan skönjas. Om man får tro 86 bataljonchefer samlade till seminarium på HvSS i februari är det främst den officiella doktrinen att "hotet mot Sverige försvann" som gör att folk tappar lusten att engagera sig.

Till detta kommer ökad stress i arbetslivet, konkurrens med familjens krav och andra fritidsintressen. Som Per-Olof Bentley vid Göteborgs universitet kom fram till i sin enkät från 1998 finns också ett latent missnöje med cheferna som säkert fortfarande spelar in.

En del av detta går att påverka med övningar som känns meningsfulla, aktiva befäl och bättre social kontakt. Stockholms södra hemvärnskompani och Skellefteå beredskapspluton, som båda är omskrivna detta nummer, är goda exempel på det.

Ett säkert sätt att få folk att sluta vore att dra in vapnen. Majoriteten av bataljoncheferna trodde att många tusen hemvärnsmän skulle lämna organisationen direkt. Det skulle också bli svårare att rekrytera till ett avväpnat hemvärn. Följden av att gå ifrån vapenförvaringen i hemmen vore alltså inte bara oerhörda logistiska problem och nya säkerhetsrisker (många vapen i samma transporter). Det skulle tydligen också kunna leda till massinlämning.

Objektivt sett finns inte längre några tungt vägande skäl att ändra på vapenrutinerna. Patronlägesläsen gör att det idag är ointressant att försöka stjäla hemvärets automatkarbiner. Kriminella föredrar lättare vapen, som finns i nästan obegränsade mängder på den illegala marknaden.

Resultatet av 2001 års inventering är att det råder god ordning på hemvärets vapen. I södra militärdistriktet och på Gotland är statistiken helt ren. I hela landet var det bara en promille av vapnen som inte visats upp före den 31 januari, jämfört med sju procent i förra inventeringen. Då fler befäl (ner till plutonchef) engageras i kontrollen i fortsättningen, kommer hemväret ytterligare att stärka greppet över sin arsenal.

Dessa förhållanden bör ÖB ta hänsyn till i den översyn av hemvärets vapenförvaring som pågår.

Ulf Ivarsson, chefredaktör

Grundhunden löser de flesta uppgifter inom hemvärnet. Foto: Anders Kämpe

Grundhund räcker för hemvärnet

En så kallad grundhund klarar de flesta uppdrag som förekommer i hemvärnet.

Hundar är fantastiska hjälpmedel för bevakning. Det bekräftas i projektet tjänstehund 2004, som i maj fortsätter med ett 36-timmars metodförsök på Rosersbergs övningsfält norr om Stockholm.

Erfarenheterna från förra årets försök i Halmstad tyder på att man kan testa hundarna på ett nytt sätt i syfte att skapa en kvalitetssäkrad "grundhund" för hela Försvarsmakten. Det gäller inte bara hunden utan ett helt paket inklusive anskaffning och dressyr av stamhundar och reservhundar samt utbildning av frivilligpersonal.

Hittills har hunden fått arbeta längs en viss sträcka, men i projektet är man nu rätt säker på att det är bättre att stipulera en tid istället. Hunden får under denna tid arbeta över så stor yta den hinner med.

Efteråt vet man mycket mer om hur uthållig hunden är att spåra, patrullera eller för fast bevakning. Det går att uttala sig om kvalitén på hunden med större säkerhet och man får ett mer objektivt mått på dess egenskaper och kan lättare jämföra den med andra individer.

Grundhund är arbetsnamnet på en hund som har en grundläggande utbildning i bevakningsarbete. Utöver denna kan hunden också dresseras att utföra svårare uppgifter eller vänjas vid speciella miljöer –

som inom marinen, där den ska klara att åka båt.

Hittar spår

I hemvärnet löser grundhunden huvudsakligen uppgifter som att hitta spår, genomsöka områden och patrullera – för denna tjänstgöring behöver en bevakningshund inte någon extra utbildning.

– Vi är övertygade om att grundhunden klarar de allra flesta uppdrag som förekommer i hemvärnet även om det kan finnas bataljonchefer som behöver specialtränade hundar, säger Håkan Olsson, Svenska brukshundklubben.

Försöken genomförs med färdigutbildade tjänstehundar från hemvärnet, armén, flygvapnet och marinen.

Ulf Ivarsson

7 vandringspris på spel

Den individuella fältskjutningen är sedan ett par år borta från ungdomstävlingen, annars är grenarna samma som tidigare – patrullskjutning, sjukvårdstjänst, avståndsbedömning, patrullorientering, handgranatkastning och terränglöpning.

Lagen slåss om sju vandringspris. Dalarnas FBU har chans att erövra rikshemvärnschefens vandringspris för flicklag. Tävlingen går i år 24-26 maj på HvSS, Hemvärnets stridsskola.

Rött märke för 2002

Årets kontraktsmärke blir rött. Färgen ska bytas varje år så att alla lätt kan se att bäraren gjorde sina timmar förra året. För 2002 har 12000 små märken till m 90 beställts till militärdisstriktsgrupperna med leverans till den 1 april. Det stora märket för m 87 tas hem i 1000 exemplar – efterfrågan blev mindre än väntat. Beställningarna i år avgör det stora märkets framtid.

Betala för kontrakten?

Måste man vara kollektivansluten för att få vara med i hemvärnet? Nej, det borde vara en rättighet att få tjänstgöra i hemvärnet utan att betala medlemsavgift till Lotterna, Bilkåren eller vilken avtalsorganisation det nu är frågan om, ansåg en motionär till rikshemvärnstinget.

En arbetsgrupp ledd av Rune Westergren och Yvonne Hansen, rikshemvärnsrådet, ska nu ta sig an denna inte helt purfärska fråga. På senaste råds-mötet bollades idéer – en är att hemvärnet betalar avgiften eller en summa till frivilligorganisationen för varje kontrakt.

– Mycket talar för att det är bra som det är. Det är väldigt få som inte vill vara med i sin moderorganisation. Medlemskapet ger tillgång till kurser han eller hon annars inte skulle kunna gå, säger Yvonne Hansen.

Tinget beslutade att ingen som slarvat med avgiften får sägas upp innan hans eller hennes förbandschef är vidtalad.

Vägval om beväpning av sjukvårdare

Ska den gamla tvisten om sjukvårdspersonalens kombattantstatus äntligen avgöras? På senaste råds-mötet tillsattes en arbetsgrupp med Lars Brink som sammankallande. Uppdraget att utreda gavs av fjolårets rikshemvärnsting. Frågan gäller om hemvärnet ska teckna avtal med en organisation,

Röda Korset, som bara godtar obehäpnad personal.

Enligt en överenskommelse mellan parterna från 2000 ska rödakorsarna inte bära vapen. Alternativet är att hemvärnet tar över rekrytering och utbildning av sjukvårdspersonalen.

Utredningen har tid på sig till rikshemvärnstinget 2003.

Färre och färre...

Som en följd av omorganisationen består hemvärnet idag av 157 bataljoner, 692 kompanier och 1 809 plutoner. Nästa år minskar antalet förband planenligt till 155, 598 respektive 1 541. Till detta kommer 155 beredskapsplutoner 2002 och 157 beredskapsplutoner 2003.

Ungdomsledare Patrik Gustafsson berättar om godiset i påsen.

Kul vinterpraktik

Ludvika hemvärnsungdom släpptes ut på sin första övning i terrängen fullproppade av teori.

Tre ungdomar har hoppat av sedan oktober, men tre har tillkommit. Avdelningen består därför fortfarande av 16 tjejer och killar.

Under hösten och vintern har gänget träffats för utbildning på onsdagskvällarna i ett gammalt hemvärnsförråd i Gärdesskolan och det är tydligt att de har acklimatiserat sig och trivs bra ihop trots stora individuella skillnader.

Här finns både de som funderar på officersyrket och de som nöjer sig med hemvärnet som en hobby under gymnasieåren.

Orvar Bäcklin siktar på jägarutbildning och går hårt in för hemvärnet. Då tidningen i mitten av februari träffade honom på den första längre övningen, "Vargvinter" vinkade han oss genast åt sidan för att diskutera nattens uppgift.

Suger i sig

Ledarna Patrik Gustafsson och Christer Eriksson berättar att ungdomarna suger i sig som svampar.

– För att hinna med utbildningsplanen har vi ägnat oss åt rätt mycket korvstoppling, men

Ledarna Patrik Gustafsson och Christer Eriksson föredrar att vara kompisar med ungdomarna.

Therese Andersson och Anna Johansson med var sin ak 4 i famnen.

i Ludvika

Text: Ulf Ivarsson Foto: Anders Kämpe

vi har försökt att hinna med lite praktik också, säger Christer Eriksson.

Ett exempel är att avdelningen fick gå en sträcka barfota på snön och sen värma fötterna i kamratens armhåla. En aha-upplevelse för vintertjänsten.

Patrik Gustafsson konstaterar nöjt att ungdomarna förstår att lätta på klädseln när de arbetar. Men han är inte fullt lika belåten med deras beteende när en kpistsalva plötsligt brakar till på avstånd.

"Är det farligt?", undrar någon och en annan förmodar att "det här var inte bra", men sen händer inget. Istället tar Patrik Gustafsson diskret chefen avsidet och berättar mellan fyra ögon vad han borde gett order om.

Det inträffar mycket sällan att

ledarna behöver höja rösten – de föredrar att vara kompisar med ungdomarna framför en ledarstil som förekommer på en del jägarförband där befälen inte ens är du med sina värnpliktiga.

– Bara en gång hade vi polsk riksdag säger Christer Eriksson.

Knöt ihop teori och praktik

Övningen Vargvinter blev ett första tillfälle att knyta ihop teori och praktik. På 20 minuter var 20-mannatältet rest och inreddes sen med mattor från skjutvallen, tältlåda, ruska lång och kort och björkved.

– Kul att resa tält fast svårt att få ned tältpinnarna i tjälen, säger Anna Johansson, som chefade för en omgång i tältlaget.

Till kvällen och natten väntade äventyr. Misstänkta figurer hade observerats i trakten

Dagens rätt: ärtsoppa. Anna Johansson tillreder

Anna Johansson lär sig att det finns risker med lös ammunition.

Peter Li täljer till en "ruska lång".

Fredrik Tano avlossar sitt första (lösa) skott med en automatkarbin

Visitation före skjutning. Christer Eriksson visar Kristina Bäcklund tillrätta

"Ni sköter er bättre än värnpliktiga". Bataljonschefen Olle Jonsson berömmar.

och en vapengömma påträffats. Plutonchef Orvar Bäcklin gav order om att förbereda skyddsställningar.

Men innan dess fick var och en en plastpåse med livsmedel som skulle räcka från lunch till lunch. Guldburkar med pytt i panna och ärtsoppa, "pansarkex", pulversocker, smör, bröd, leverpastej, mjölk, choklad, te och lite godis.

Längre fram i vår kommer avdelningen säkert att minnas måltiderna under Vargvinter som rena lyxen.

– Vi ska ha en Robinsonövning i fyra dygn, då blir det rötter och mossor, skojar Christer Eriksson.

Liknade på pricken

Utbildningen sker i mångt och mycket på ungdomarnas villkor. Deras eget förslag till övningsplan liknar nästan på pricken ledarnas och en strapatsövning

står faktiskt på båda listorna.

Till ungdomstävlingen på HvSS i maj måste de lära sig skjuta gevär m 96. Flertalet avlossade vid Hemvärnets besök sitt absolut första skott med ett armévapen.

"Nej, måste man?", "Jag kommer inte att klara det här", "Mamma" hördes ljusa röster från ledet av skyttar men efteråt: "Det var ju kul!".

Endast lös ammunition och bara två skott användes. Även lös ammunition kan vara farlig om man struntar i säkerhetsavståndet och inte skruvat fast lösskjutningsanordningen ordentligt. Christer Eriksson visade hur lätt man perforerar en tio-ringad tavla med plastspliter från kpisten.

Utbildningen i ladda och patron ur gick med snigelfart.

– Det här är ingen hastighetstävling, det handlar om säkerhet, förklarar Christer Eriksson.

Brännare ger lättare liv i kokgrupperna

En epok i hemvärnet håller på att ta slut – vedhuggningen.

Med den nya oljebrännaren för lågtryckspannorna och stekborden behöver man inte såga och hugga ved utan personalen kan lägga all kraft på att laga goda rätter istället. Brännaren liknar ett vanligt oljeaggregat för villa-pannor där den sitter istället för vedluckan.

En plåt stoppas in i eldstaden, en rökgasdämpare monteras, en oljedunk ansluts, el kopplas på och sen är det bara att trycka på knappen. Vad händer då, löjtnant Kjell Ulriksson, Upplands regemente?

– Först händer ingenting, sen ingenting och sen tänder det, skämtar denne expert på att utbilda kokgrupper, både värnpliktiga och hemvärn.

Kolla vattennivån

Kjell Ulriksson har bara goda erfarenheter av brännaren. Under ett utbildningsår körde han fyra aggregat under rent fältmässiga förhållanden – bara ett la av och det berodde på att de värnpliktiga inte torkat av den fotocell som tänder och släcker aggregatet ordentligt.

– Kan man läsa och har sett en lågtryckspanna förut tar det bara ett par timmar att lära sig sköta utrustningen, säger Kjell Ulriksson.

Den el som behövs för att tända dieseln kan man ta från antingen vägguttag eller ett mobilt elverk.

Hur stora oljedunkar som

Ulla Bäckstrand i Tunabygdens hvbataljon kan pusta ut. Ved behövs i fortsättningen bara i reserv – hemvärnet går över till olja för lågtryckspannorna. Foto: Ulf Ivarsson

helst kan användas och de kan bytas medan det brinner.

Det enda man måste tänka på vid matlagning med brännare är att kolla vattennivån oftare eftersom diesel ger mycket mer effekt än ved. Av samma anledning ställs lite större krav på stektekniken

Faktiskt är brännaren ingen gammal surplus. Kjell Ulriksson blir förvånad när Hemvär-

net ringer och frågar. De sista fältförbanden fick sina brännare nyligen.

Hett efterlängt

Vad mera nytt på materielfronten? Jo, prickskyttarna i hemvärnet får till sist sitt hett efterlängtade prickskyttegevär. Varje bataljon tillförs i år fem PSG 90 för utbildning och det kan eventuellt bli några fler längre

Prickskyttegevären har länge stått på önskelistan – nu tillförs 850 PSG 90. Foto: Stefan Granström

fram – om detta är dock inga beslut fattade ännu.

Det blir nu bataljonchefernas sak att se till att utbilda sina prickskyttar på vapnet, som enligt planerna ska vara tillförda alla hvförband senast den 1 januari 2003, liksom all ny materiel som nämns i denna artikel.

Lika nöjda bör signalisterna bli med batteriladdare 847 med plats för tre ackumulatorer. Laddaren är tekniskt överlägsen den gamla (260). Den känner nämligen av statusen på batteriet och slår på och av vid behov. Den gamla utrustningen laddar så länge kontakten sitter i.

Hemvärnets nya intelligenta laddare är avsedd för 180, som framförallt används för förbindelserna med fältförband och högre staber.

Som en liten bonus fördelas även till bataljonsstaberna en signalreparationsväska för enklare service.

Ulf Ivarsson

Aktiva veteraner i Karlshamn

På Karlshamns hemvärnskompanis stämma fick tre av veteranerna 40-årstecknet: Bengt Levin antogs 1958 i SJ:s driftvärn, och togs senare in i Sydkrafts driftsvärn när han bytte anställning. Han har verkat främst som materielredogörare och som ställföreträdande plutonchef.

Bengt Leijon antogs 1962 som hemvärnsman och var aktiv

som sådan in på 80-talet. Därefter har han varit veteran. George Abrahamsson antogs 1960, och fungerade som hemvärnschef under 60-talet. Därefter trappade han ner i befattning till plutonchef och sedermera veteran.

Under våren ska kompaniet delta i högvakten vid Stockholms slott. Kompanichefen Lars Magnusson meddelade att flera nya hemvärnssoldater har

Förbrödring på Hallandsås

Under en lördag i september firades det jubileum på Hallandsås och Boarps hembygdsgård. Men det är inte vilket jubileum som helst utan ett både civilt och militärt

skrivits in, och ytterligare fler är på väg. Fortfarande finns dock behov av mer personal till hemvärnet.

Margareta Nöbelin

utbyte som pågått under 30 år mellan Båstads kommun och Hundestedt kommun samt Båstads/Torekov Hvkom och Hundestedt hvkompani.

Som arrangör och samordnare står hemvärnet i Båstad och kompanichefen Erland Callensdorff. Erland ser detta evenemang som ett bra sätt att visa att hemvärnet finns och vad vi kan.

Varje misstag är en spik i kistan

En halv promille av hemvärnets vapen hade inte visats upp i vapeninventeringen, mot sju procent förra året. Ändå utreds vapenförvaringen i hemmen på nytt.

Gotland och södra militärdistriktet klarade sig, som vi berättade om i nr 1/02, helt utan anmärkningar när tidsfristen för inlämning av vapen som inte inventerats i tid gick ut. Men i mellersta och norra militärdistriktet är läget inte lika bra – 23 vapen har inte visats upp och 10 hemvärnsmän har polisanmälts (26 februari).

I mellersta militärdistriktet hade vid "deadline" den 31 januari 30 automatkarbiner inte inventerats. Tre av tio militärdistriktsgrupper passerade dock utan anmärkning. En kpist tycks vara mycket skickligt gömd, för den kan inte återfinnas och det går inte att fråga ägaren eftersom han avlidit.

Arbetar utomlands

I norra militärdistriktet var läget i början av februari att 17 vapen fortfarande inte kontrollerats och sju hemvärnsmän polisanmälts. I ett par fall rör det sig om personer som arbetar utomlands. Av de 17 vapnen är fem signalpistoler och ett är ett så kallat insticksvapen med mindre kaliber för övningsammunition.

Läget den 26 februari var att i hela landet har totalt tio hemvärnsmän polisanmälts, sedan de inte lämnat in sina vapen. I fyra fall har utlandsarbetande hemvärnsmän sagts upp. De har lovat att lämna in sina vapen så snart de kommer hem.

Sju hemvärnsmän i mellersta militärdistriktet nåddes sent och fick två veckor på sig att lämna in. Alla får sluta i hemvärdet.

De krafter som vill avvärpa hemvärdet fick vatten på sin kvarn av blodbadet i Norge

den 12 januari, då en hemvärnsman sköt ett medelålders par och deras 23-åriga son till döds och därefter tog sitt eget liv.

Mannens förbandschef säger till Norsk telegrambyrå att han inte fått några uppgifter om att mannen skulle vara psykiskt instabil eller hade några andra problem. Saken ska tas upp i stortinget.

Bostadsförvaring utreds

Även skottlossningen i Eksjö i januari gör att vapenförvaring i hemmen ifrågasätts. Saken utreds på nytt i högkvarteret efter politiska påtryckningar.

– Varje hemvärnsman som missköter sig ifråga om sitt vapen slår en spik i kistan, konstaterar rikshemvärnschefen Mats Welff.

Danska regeringen har slutit fred med hemvärdet på den här punkten. I december 2001 sköt en hemvärns soldat ihjäl en man på ett övningsfält, vilket utlöste krav i folketinget på att vapnen ska tas in.

Men försvarsminister Svend Aage Jensby vägrar och "hop-pas att kriget mot hemvärdet nu är slut" (Berlingske Tidende 5 februari).

Uppmärksamheten kring hemvärnets vapen börjar kännas jobbig för hemvärnschefer som har ordning på förvaringen.

– Vi har greppet om våra hemvärnsmän och deras vapen. Problemet är vad våra bröder yrkesofficerarna lyckats ställa till med under de senaste 20 åren, säger Per-Ove Eriksson, hemvärnsbaljonchef i Eskilstuna.

Han tänker på registersystem som inte varit aktuella.

– Främst är det väl kommunikationen mellan handläggare på myndigheten och förrådsställande myndighet som inte fungerat genom åren. Detta är, misstänker jag, till stora delar utrett nu.

Försvarsmakten har bytt registersystem och i det nya, Lift,

Uppfinningsrikedomen är stor när det gäller att gömma vapen. Men så här får det inte se ut. Varje hemvärnsman vet att vapnet ska vara delat.

syns saldot, men inte enskilda händelser som ligger längre tillbaka i tiden, alltså när och var ett vapen lämnades in. Officerarnas pistoler kan till exempel ha lämnats in på ett annat förband i landet, men detta går inte att spåra idag.

– Det betyder inte att vapnet är förlorat. Men kan vi inte plocka fram det fysiskt, bedömer vi att det är borta, säger Ulf Wengborn, säkerhetshandläggare på underhållsregementet i Jämtland.

En promilles spill

I Musts skrivelse om den skärpta vapeninventeringen angavs att sju procent av Försvarsmaktens vapen, däribland många hemvärnsvapen inte var redovisade. "Spillet" i år är en halv promille.

Det tål att jämföras med alla civila skjutvapen som är på drift. En uppskattning som gjorts av rikskriminalen pekar på 40 000–50 000 illegala vapen i Sverige och man tror att

insmugglingen ökar. Det riktäckande vapenregistret innehåller 690 000 vapeninnehavare och 2,1 miljoner licenser.

Enbart i Göingebygden i Skåne finns ett civilt vapen i vartannat hushåll – 50 000 allt som allt. I Jämtland anmäldes förra året 387 jaktvapen som försvunna – stulna eller borttappade. Ett till tre brott med lätta vapen begås per dygn i Sverige och de vapenrelaterade brotten ökar, uppger Röda Korset.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Civildörsvarsförbundet + Blå Stjärnan = sant

Civildörsvarsförbundet och Blå Stjärnan flyttar samman sina centrala kanslier. Motiveringen är att människor och djur lever i ett ömsesidigt beroende av varandra och kan utsättas för påfrestningar vid störningar i det sårbara samhället

Olika kalendrar förvirrar

En kommentar till artikeln Om minnesstenen i Pest, "historisk blunder i Pest". Författaren gör misstaget att anta att Sverige och Ungern använde sig av samma kalender.

Ungern gick över till Gregorianska kalendern år 1590 medan vi i Sverige använde den Julianska kalendern till 1753. Skillnaden var då elva dagar och 17 november borde ha varit 6 november enligt svenska kalendern och det kan väl stämma med att Karl XII var i Stralsund fyra dagar senare, eller hur.

*Torbjörn Good, Stockholms
hvbataljon*

Svar: Torbjörn Good har delvis rätt. Men minnestavlan sattes upp 1914 och då skulle det här misstaget ha korrigerats – till 6 november. Men det stämmer inte heller, för i så fall skulle ritten bara från Budapest tagit omkring fem dagar. Och det är ingen större be- drift.

Så datumet haltar hur man än räknar. Ska man vara nogga är skillnaden tre dagar enligt vissa källor. Och då skulle datumet vara den 9 november och ritten från Budapest skulle i såfall bli tre dagar till Stralsund. Min mening var att påpeka att minnestavlan i vilket fall som helst är feldaterad.

Laszlo Kovacs

Även Sven-Erik Boman, Uppsala, Bo Bengtsson, Skäret och Per Lennart Månsson, Lund har i brev till redaktionen påpekat att olika kalendrar gällde i Sverige och den romersk-katolska världen vid tiden för ritten.

Fagersta ligger faktiskt i Västmanland och inte i Dalarna, som vi påstod i en rubrik i förra numret (men det är bara 1,5 mil till gränsen).

Bohus-Dalgruppen skriver sitt namn just så (utan s, förlåt)

Bilderna från Väsby-kompagniets slutövning på Kvarnholmen i förra numret är tagna av Jesper Lundberg. Han är professionell fotograf men ställde upp ideellt för hemvärnet.

Det blir en svensk trupp i Nijmegen i år tack vare Sveriges militäridrotts- och mångkampsförbund. Foto: Kjell Saebö

Militäridrotten stöder Nijmegen

Sveriges militäridrotts- och mångkampsförbund sponsrar svenska kontingenten i Nijmegenmarschen.

Sverige har haft militär närvaro i Nijmegen sedan 1967, men Försvarsmakten ger sedan förra året inte längre något stöd.

Kontingenterna från Sverige, Norge och Danmark samarbetar för att hålla ner kostnaderna och underlätta den nordiska förbrödringen.

En föranmälningsavgift om 800 kronor och en slutanmälan på 1000 kronor täcker kost och logi i Holland samt medalj.

Du som blir antagen till mar-

schen kan själv välja mellan att resa till Nijmegen på eget transportsätt eller med buss i kontingentledningens regi. Buss från Helsingborg till Nijmegen kostade förra året 1300 kronor tur och retur.

Nijmegen, som går för 86e året, är en internationell fyra-dagars marsch. Marschen genomförs den 16 till 19 juli.

Marschprov före 8 juni

Sträckan, 16 mil, avverkas på fyra dagar med tio kilos packning. Marschdeltagaren ska vara född 15 juli 1986 eller tidigare och medlem i en frivillig försvarsorganisation eller hemvärnet. Han eller hon kan också vara yrkes- eller reserv-officer.

Före den 8 juni ska deltagarna ha avlagt det obligatoriska marschprovet om minst 80 kilometers marsch som ska genomföras inom två dygn i två etapper. Deltagarna ska också ha tränat totalt minst 400 kilometer i marschsträckor överstigande 30 kilometer.

Intresseanmälan ska skickas till Svenska Nijmegenkontingenten, att: Ulf Hammarlund, Box 515, 301 80 Halmstad. Tel: 035-266 39 51, telefax: 035-266 39 59, e-post: nijmegen@fbu.se

För ytterligare information se Svenska Nijmegenkontingentens hemsida på <http://svenska.mil.nijmegen.org/> och <http://www2.svenskidrott.se/smi/>.

Framtidsutredningen tung rådsfråga

En tung uppgift för rikshemvärnsrådet fram till nästa

Läsare som beställer varor från våra annonsörer uppmanas att inte uppge att de är hemvärnsmän. Detta för att minska risken att någon kartlägger hemvärnets vapen. En skrivelse om saken har gått ut till samtliga MD-grupper i mellersta militärdistriktet.

ting 2003 är att se till att rörelsens åsikter kommer fram i utredningen hemvärnet efter 2004. Formellt fattar rådet beslut endast om medaljer och tidningen Hemvärnet, men i praktiken tar Försvarsmakten stor hänsyn till opinionen i hemvärnsleden som rådet förmedlar i alla möjliga frågor.

På senaste rådsmötet antogs ett program i vilket rådet också deklarerar att det ska vara en bra arbetsgivare för sin anställ-

da personal. Ett förslag om att detaljstyra tidningen avlogs.

Utskotten för utbildning, tidning och ekonomi lades ned och ersattes av ett verkställande utskott. I detta ingår – förutom rikshemvärnschefen och rikshemvärnsavdelningens chef – Bengt Runner, Malmö, Per-Ove Eriksson, Eskilstuna, Sture Larsson, Göteborg, Karl-Göran Westlin, Strömsund och Rune Westergren, Gävle.

När plutonen inte sitter på krogen övar de som det anstår ett gäng jägarutbildade. Foto Ulf Ivarsson

Yngre hemvärnssoldater kräver mycket av sig själva och sina befäl. Det finns en otålighet som verkar närmast explosiv.

De som grundutbildades under 1980- och 90-talen vill ha en mer militärt präglad rörelse än de äldre hemvärnsmännen. Det hävdar åtminstone befälen i Skellefteås beredskapspluton Lars Heikkinen, Pär Lundqvist och Niklas Lindqvist när tidningen träffar dem på plutonens första gemensamma pubkväll i januari.

Vi hinner inte ens sätta oss innan intervjun börjar. Intervju och intervju – här gäller det bara att hinna anteckna. En käpphäst för Lars, Pär och Niklas är att höja befälens förmåga. Lärarna på HvSS, hemvärnets stridskola måste se till att eleverna verkligen tar till sig utbildningen.

– Av en kurs på 30 kanske tio håller sig framme. Det är inte bra att släppa igenom killar som är osäkra som chefer. Det slutar med att soldaterna

tappar förtroendet för hemvärdet, säger Lars Heikkinen.

Går hellre blågula

Truppföring utövas för lite, påpekar Pär Lundqvist.

– Befälen går hellre med blågult band i mössan än i sin egen befattning. Varför inte låta lämpliga hemvärnsbefäl jobba som extra instruktörer på regementena för att pröva sina vingar eller låta insatsplutonerna få hjälpa till i tremånadersutbildningen?

Efter att ha kollat med kurskamrater på HvSS tror Lars Heikkinen att situationen är likadan i hela landet.

– Men det är inte den enskildes fel, det måste komma nya signaler uppifrån. Vi är trötta på attityden att "det är ju bara hemvärdet". I vår pluton finns många olika fackkunniga från

eldledare till stabspersonal och flera med internationell tjänst bakom sig. Den unge stamanställda fänriken verkar ändå tro att bara för att vi är ett hemvärnsförband har vi glömt alltsammans. Vi vägrar att bli behandlade som dagisbarn, se oss som repsoldater!

– Ett sätt att minska förtroendeklyftan vore att lägga in en period i hemvärdet i utbildningen på officershögskolan, föreslår Lars Heikkinen.

Pär Lundqvist, som själv varit chef för en reparationstropp i Kosovo, har höga tankar om hemvärdet:

– En bra hemvärnsinsatspluton skulle kunna lyftas direkt till KFOR och med sitt breda militära och civila kunnande och erfarenheter av samhällsstöd vara perfekt för fredsbevarande operationer.

Kliver fram

Hemvärnets avantgarde är fostrade i en annan tradition än de med lumpen långt bakom sig. De har en modernare syn på relationen befäl-soldater och är inte rädda för att kliva fram

Ett högtidligt ögonblick när överstelöjtnant Nils Persson från MD Norr lämnade över ett bordsstandar till Lars Heikkinen och därmed invigde pubaftnarna. Foto: Roger Larsson

Leta, släcka och försvara hembygden är plutonens program i koncentrat. Andreas Johansson eldar på med kulsprutan under framryckning.

Sjukvård under fältmäs-siga former övas av Åsa, Daniel och Susanne. I mitten en fingerad bort-sprungen, nedfrusen "Byskepajk"

Otåliga yngre män i Skellefteå

Text: Ulf Ivarsson Foto: Lars Heikkinen

Poliserna Mattias Wallström och S-O Marklund (tillika hemvärnsbefäl), rekar inför en övning med ställföreträdande bataljonchefen Martin Östensson.

Plutonchef Magnus Åström pratar med gruppchef Anders Eriksson och stf plutonchef Jonas Arvidsson i bakvagnen.

och göra bort sig. Samtidigt är de vana vid militär beslutsordning, stil och former. Pär Lundqvist:

– Man får inte vara rädd att använda titeln kapten och befälen ska vara föredömen som aldrig svarar jag kan inte eller jag vet inte utan bara: Jag återkommer.

En viss uppgivenhet märks när samtalet kommer in på det stöd som plutonen får. För Skellefteås del märks en försämring efter regementsnedläggningen i Umeå. Under hösten 2001 hjälpte grupper ur plutonen till med bevakning och eskort då underhållsregementet tömde mobförråd i skogen.

De utlandsvana soldaterna noterade med förvåning att de fått trasig utrustning. Kontrakten med arbetsgi-

varna var inte heller klara – uppdraget pågick en vecka i stöten. Det hela ordnande dock upp sig efter personligt ingripande av chefen för MD-gruppen.

– Vi kände oss som en gäng legosoldater, berättar Lars Heikkinen, som ändå är stolt över insatsen.

Ligger i topp

Irritationsmoment finns alltså men helhetsbilden är ljus. Plutonen ligger i topp i rekryteringen i Västerbotten. Medelåldern är 25 år och målet är att varje menig ska vara lägst gruppchef. Den som vill förkovra sig skickas på de kurser han eller hon önskar.

– Faktum är att bataljonens spets finns hos oss och sedan har vi tänkt oss att kompetensen och vår kämpa-

glöd ska sprida sig ut i förbandet, förklarar Pär Lundqvist.

En viss rädsla hos äldre befäl för att bli utmanövrerade kan uppstå – inte helt utan orsak. De yngre applåderar i tysthet fler reservofficerare.

– Fast det är nonsens att vi utbildar oss för att kliva i graderna och konkurrera ut andra. Förr eller senare kommer alla att inse att det behövs olika kategorier hemvärnsmän, men Jantelagen är hård i Västerbotten, säger Lars Heikkinen.

Mitt i omställning

Beredskapsplutonen räknar sina anor från 1993. Då bestod den enbart av extra hemvärnsmän och kallades jägarpluton. Den anlitades ofta som B-styrka. Chefen Magnus Åström berät-

Frågor som behöver svar

Den påtagliga föryngringen av hemvärnet ger möjlighet att utveckla våra förband och att i vissa avseenden åta oss större uppgifter. Men hur påverkas det "gamla" hemvärnet av detta? frågar sig rikshemvärnschefen.

Foto Uno Gradin

värn så stor att de väljer att tacka för sig? Tolkning av statistiken talar för att det kan vara så. Om det således finns ett samband mellan föryngringen och de stora avgångarna bland de äldre, vilka åtgärder vidtar vi då?

Endast fyra av tio har haft tid, eller känt motivation, att fullgöra sina kontrakt. En alldeles för låg siffra. Det är en nyckelfråga att klarlägga varför vi inte når högre. Är det så att vi helt enkelt inte bedriver övningar och kurser som är tillräckligt spännande och intresseväckande?

Eller är konkurrensen från andra fritidssysselsättningar, familj och arbete så stor att vi inte kan förvänta oss särskilt mycket högre siffror? Men, även om

så är fallet, finns väl ändå ingen annan lösning än att försöka skapa en verksamhet som är så spännande och meningsfull att den framstår som ett attraktivt alternativ? Eller finns det andra vägar att gå?

Vissa militärdistriktsgrupper uppvisar aktivitetssiffror som ligger klart över riksgenomsnittet. Varför är det så? Har de skickligare personal i gruppen och duktigare hemvärnschefer? Eller beror det på andra faktorer? Vilken betydelse har militär infrastruktur, befolkningsförhållanden och tradition?

Frågorna är flera. Svaren är inte självklara. Men om vi hade dem skulle vi mera målmedvetet kunna tag i hemvärnets både kortsiktiga problem och långsiktiga utmaningar.

Jag önskar er en trevlig vår med många bra övningar och kurser!

Mats Welff, rikshemvärnschef

Statistiken över Hemvärnets verksamhet för 2001 föreligger nu. Utvärdering pågår. För att kunna dra riktiga slutsatser och, framför allt, för att vidta relevanta åtgärder för framtiden behöver vi emellertid svar på ett antal frågor. Jag tänker lämna några exempel här, men först några fakta och iakttagelser.

Numerären i hemvärnsförbanden fortsätter att minska. De innehåller nu cirka 64 000 män och kvinnor. Minskningen föregående år var något större än året dessförinnan, sannolikt beroende på det "nödstopp" som fick mycket negativa konsekvenser för verksamheten under det andra halvåret på många platser.

Av de som slutade var 88 procent så kallade nollor året dessförinnan, praktiskt taget alla hade varit helt inaktiva minst ett år innan de slutade.

Trots minskningen rekryterade vi cirka 3 000 nya i fjol. Av dem var cirka 2 500 hemvärnsmän och cirka 500 avtalspersonal. 73 procent av de nya är under 35 år och 38 procent under 25 år. Föryngringen av våra förband fortsätter således.

Trenden håller i sig

Verksamheten vid våra förband (mätt i kontrakterad tid, övrig tid och kurstid) minskade i förhållande till föregående år med 9 procent, men var ändå 16 procent högre än året dessförinnan.

Men, precis som föregående år, fullgjorde endast 4 av 10 sina kontrakt fullt ut. Trenden från tidigare, att alltför få gör alltför mycket, håller i sig. Dessvärre.

Kontraktstoppfyllnaden varierar ganska starkt över landet. De militärdistriktsgrupper som har de högsta värdena är Livgardet (59 procent), Skaraborg (50 procent), Gränsjägare (50 procent) och Västmanland (50 procent). De lägsta har Älvsborg (29 procent), Kalmar (29 procent) och Lapplandsjägare (26 procent).

Varför är det så här?

Vilka slutsatser kan dras av dessa siffror? När jag funderar kommer jag fram till ett antal frågeställningar som verkligen borde besvaras. Här är några.

Den påtagliga föryngringen av hemvärnet är naturligtvis i grunden positiv. Den ger möjlighet att utveckla våra förband och att i vissa avseenden åta oss större uppgifter. Men hur påverkas det "gamla" hemvärnet av detta? Hur uppfattar de hemvärnsmän som gick med när de blev 47 år, och sedan har varit med ett antal år, detta generationsskifte?

Blir förändringen av "deras" hem-

tar att förbandet är mitt uppe i en omställning.

– Hos många finns ett så otroligt engagemang att jag nästan känner mig som en bromskloss ibland. Min ledstjärna är att släppa fram idéer och ge gruppcheferna stort ansvar.

Magnus Åström lever som han lär och låter före detta säljaren Lars Heikinen marknadsföra plutonen på det sätt han finner för gott. Utåt med inslag i närradion och på kommunens hemsida, inåt i form av onsdagskvällar på Tseranidis Achillefs grekiska

pub på Kanalgatan i Skellefteå.

– Vi gör det här för att tvätta bort den gamla hemvärnsstämpeln, svetsa ihop oss och prata om vårt stora intresse utan att tråka ut fruar och flickvänner – och för att visa skellefteborna att vi finns, säger Lars Heikinen. 🇸🇪

Mölndals hemvärnsområde ska slå ihop med något av grannförbanden, vilket beslutas efter pressläggningen av detta nummer. Foto: Ulf Ivarsson

Brått slå ihop halvtomma förband

Hemvärnet är sig inte likt. Omorganisationen till enhetliga plutoner och staber går i rasande takt.

De förändringar av hemvärnet som skett under 2001 och som avslutas under 2002 är de mest radikala som ägt rum på 62 år.

Uppgiften var att trycka ihop organisationen från "behovsatta" 110.000 man till 69.000, som var den faktiska tillgången på personal 2000 enligt pliktverket. Riksdagsbeslutet om att hemvärnet ska vara 90.000 man och kunna växa till 125.000 år 2004 gäller inte längre.

Ett 20-tal av militärdistriktsgrupperna gjorde grovjobbet förra året. En handfull begärde anstånd. Den order som gått ut i vår för 2004 är därför klar och tydlig: slutför omorganisationen. Med andra ord brådskar det att slå samman de halvtomma förbanden.

– Målet är att inga kompanier ska finnas bara på papperet. Vi kan inte ha ett kompani med, som i ett fall, 53 soldater, de får bli pluton istället. På ett ställe såg vi bara chefer, på ett annat var en tillväxtpluton behovsatt i varje kompani. Nu utgår vi från det verkliga personalläget, säger major Mats Stedt på rikshemvärnsavdelningen.

Som vi har berättat tidigare är det den taktiska och organisatoriska mål-

sättningen för hemvärnet (Tom) från hösten 2000 som styr hela processen. Där fastslås uppgifterna och föreskrivs att hemvärnet ska bestå av likadana plutoner och staber. Modellen är ingen slump utan noga avvägd med hänsyn till vad en pluton eller stab ska klara.

– Strävan är att en hemvärnspluton ska bestå av fyra grupper och 36 man med en viss bestämd standardutrustning, säger Mats Stedt.

Utöver detta råder viss frihet att plocka ur en lista med ett 60-tal andra reglementerade "tilläggsklotsar". Någon tycker sig kanske behöva en växtelefonomgång, en radiotelefonist, en prickskytteomgång eller en marin spaningsgrupp. Lokala förhållanden avgör också hur många plutoner det ska finnas i ett kompani och antalet kompanier i en bataljon – men det blir med automatik minst två plutoner i varje kompani.

Äppelbo består

Den lokala förankringen försvinner inte helt.

– Äppelbo hemvärnsförening består fast medlemmarna tillhör Dalajärna hemvärnskompani som Äppelbo hemvärnspluton. Man kan således behålla sina gamla kompisar, säger Mats Stedt.

I samband med omstöpningen lättar även ett annat bekymmer – bristen på avtalspersonal. I en del befatt-

ningar är vakansläget hopplöst i den gamla ramen på 90 000 man.

– Tekniken är enkel, vi tar den personal vi har och ser efter var den gör störst nytta. Målet är att skapa rationella enheter, samtidigt som behovet av avtalspersonal minskar, säger Mats Stedt.

Ett exempel är att sjukvårdssomgångarna tas bort. En sjukvårdssomgång är två man med ganska enkel förbandsutrustning. Personalen samlas istället i sjukvårdsgrupper på kompanierna. På så sätt krävs blott 4 700 sjukvårdare mot tidigare 6 200. Idag finns 4 140, så "bara" 560 nya sjukvårdare behöver tillföras.

På samma sätt prioriteras hundpatruller på kompaninivå. Idag hör många ekipage till plutoner. Behovet minskar plötsligt från 3 250 till 1 650 och eftersom tillgången är 1 200 fattas bara 450 ekipage.

– Vi är på väg att få en balans och frustrationen över gapet mellan behov och tillgång minskar, säger Mats Stedt.

Hemvärnet omfattar 598 kompanier men militärdistriktet har materiel för plutoner och staber och personlig utrustning som räcker till ytterligare ett par hundra. I ofredstider när frivilliga anmäler sig till tjänst kan Försvarsmakten utan extra tillförsel ställa upp 200 fullt utrustade hemvärnsbataljoner.

Ulf Ivarsson

Uppskattad
insats i
Skåne:

”Tack gode Gud

Över ett hundra hemvärnsmän och -kvinnor i arbete med sitt viktiga samhällsuppdrag. Foto: Göran Olsson, KG Press Foto

Efter ett regnande som aldrig ville ta slut, tvingades räddningsledningen i Hässleholm, Eslöv, Kristianstad och Hörby kommuner i Mellanskåne larma hemvärnet.

Kamp inför många nyfikna

Invånarna längs floden Nissan skulle varit glada att ha en husbåt, när vattenflödet femdubblades till 260 kubikmeter i sekunden och höjde vattennivån till den högsta på 50 år.

120 hemvärnssoldater från Halmstad bataljon samt ett 200-tal från Laholm kämpade en hel helg tillsammans med räddningstjänsten, civila och värnpliktiga i det översvämmede området med att bygga vallar och skyddsbarriärer, samt pumpa bort vatten från gator och fastigheter.

En terrängbil 20 transporterade hemvärnssoldaterna till de drabbade områdena. Utrustning till fördämningarna hämtades på en terrängbil 30 från Arvika under lördagen.

Några fastigheter fick evakueras på grund av vattenmassorna. I ett av husen bodde en höggravid kvinna och det beslutades att rekvirera ett par terränggående ambulanser från garnisonen i Halmstad till det översvämmede området, som inte var framkomligt med normala fordon.

En nyfiken allmänhet strömmade till området under helgen och fick verkligen se hemvärnets möjligheter och resurser. Trossen utspisade hvsoldaterna samt ett 60-tal brandmän och poliser.

Staben hade fullt upp att koordinera alla hjälpinsatserna. Detta är det närmaste stridsledning man kan komma under fredstid.

Text: Roger Bengtsson & Anders Björk (även foto)

för hemvärnet”

Kring Västra Ringsjön, några mil från Eslöv, blev läget allvarligt under söndagskvällen den 3 februari. Klockan 21.55 larmades bataljonchefen Roland Nilsson. Klockan 00.15 var sjuttiofyra hemvärnssoldater på plats, redo för uppdrag "Rädda Ringsjöns strandområden". Stabsplatsen vid orten Sjöholmen intogs och arbetet kunde starta.

Under måndagsförmiddagen var över ett hundra hemvärnsmän och -kvinnor i arbete med sitt viktiga samhällsuppdrag. En av de hårdast drabbade, Kjell Jeppsson, var imponerad och tacksam över hemvärnarnas insatser under natten och förmiddagen.

– De (hemvärnet) har räddat mitt hus. De har sandsäkrat och slitit skjortan för att hjälpa mig i ett svårt läge. Jag är imponerad. Hade jag haft en möjlighet, skulle jag bjudit manskapet på en riktig god biff, men det får bli vid något annat tillfälle, meddelade en belåten Jeppsson till journalister på radio och teve, som gjorde reportage runt Ringsjön.

Bara beröm

Bataljonchefen Roland Nilsson hade endast berömmande ord att delge sin personal.

– De har gjort en otroligt god insats. De har visat en fantastisk entusiasm för uppgiften.

Nilsson framhöll speciellt beredskapsplutonen i området.

Bataljonchefen Roland Nilsson om sina soldater: De är ett föredöme för hela hemvärnsskåren.
Foto Bo Bengtsson

– Personalen i plutonen har räddat många sköna tusenlappar åt ortsbefolkningen och begränsat det personliga lidandet.

Under tisdagen fortsatte det regniga vädret och meteorologerna befarade att Ringsjön åter skulle börja stiga under onsdagsförmiddagen. Det tar cirka ett dygn innan regnet får återverkningar på sjöns vattenstånd. Detta fick åter räddningsledningen i Skåne att agera. Ytterligare förband inom hemvärnet fick order om att ligga i beredskap för insatser på andra platser runt om i Mellanskåne.

När reportern från tidskriften Hemvärnet ansåg att nu var det dags att åka hem, efter ett ytterst intressant och spännande uppdrag mötte han en kvinna, som stod mitt bland sina säckar som var proppfulla av sand. Hon uttryckte sin respekt för värnet.

– Tack gode Gud för hemvärnet. De har gjort ett mycket gott arbete. Jag vet vad elände vill säga. Under femtiotalet kom jag till Sverige från ett sargat Ungern. Hälsa till Stockholm och tacka gubbarna där.

*Text: Bo Bengtsson,
lokalredaktör västra Skåne*

Viskan flödar i Horred

IHorred, vid floden Viskan, som rinner från det inre av Västergötland och ut i havet genom Halland, byggde Marks hemvärnsbataljon fördämningar och länspumpade.

Anders Ljungberg, nybliven bataljonchef för Mark, engagerade på uppdrag av räddningstjänsten personal ur Mark Södra hvkompani. Efter lärmotet i januari hölls tio man i högsta beredskap samtidigt som hemvärnssoldaterna utbildades i pumpteknik av räddningstjänsten.

Ledning och försörjning sköttes rutinmässigt genom den egna organisationen; kompanichefen, Lennart Månsson och hans kvartermästare såg det som helt normala uppgifter att hålla igång en styrka under ett antal dygn.

Insatsen har underlättat vår situation betydligt, bekräftar kommunens räddningschef, Sören Johansson, för Marks bataljonschef.

Ersättningsanspråken, den numera lagstadgade ersättningen till hem-

värnspersonal vid deltagande i räddningstjänst, var inte precis det första man hävdade, berättar Anders Ljungberg vidare.

– Viljan att kunna hjälpa till i hembygden vid ett nödläge var viktigare för soldaterna.

Hemvärnsbataljonen står under Älvsborgsgruppen i Borås domän. Någon militär insatschef behövde inte tillsättas; insatsen var av lågintensiv karaktär.

Text Lars Brink, lokalred Västsverige

Mobiliseringsammunitionen dras in

Du får inte längre ha kulor och krut hemma. Anledning: Försvarsmakten vill inte att ammunition kommer i orätta händer.

Rikshemvärnschefen skriver till militärdistriktet att beredskaps- eller mobiliseringsammunition inte längre bör förvaras i bostaden utan enbart centralt.

Inga beredskapsskäl talar för att ammunition ska finnas hos den enskilde och det kan dessutom av andra skäl vara olämpligt, heter det i skrivelsen.

Försvarsmakten vill göra det extra svårt för vapentjuvarna – de ska inte så enkelt komma över både vapen och ammunition. Rikshemvärnschefens brev är formellt ingen order utan en "inriktning" till militärdistriktscheferna som har att fatta beslutet. I praktiken är det samma sak, säger informationschef Sune Ullestad, rikshemvärnsavdelningen.

Av tradition har hemvärns-

soldaterna haft en mindre mängd ammunition till sina personliga vapen i bostaden. Detta paket får bara brytas i händelse av höjd beredskap.

Inget till nyantagna

Under de senaste åren har nyantagna hemvärnssoldater inte tilldelats mob-ammunition. En och en annan militärdistriktsgrupp har på eget initiativ dragit in den.

Men från och med nu gäller alltså ett generellt stopp för utdelning och den mobiliseringsammunition som finns i bostäderna ska återlämnas. I All bostadsförvarad ammunition ska vara insamlad senast den 31 december 2002.

Även i Danmark har hemvärnsmännen fått order om att lämna in ammunitionen. Beslutet togs av försvarsministern i början av februari mot bakgrund av att en man blev skjuten till döds av en hemvärns-soldat i december 2001.

Indragningen berör 5.400

Mob-ammunitionen delas inte ut mer och rikshemvärnschefens inriktning är att ingen ammunition alls ska förvaras i hemmen. (Bilden är arrangerad)

danska hemvärnssoldater. Hur många svenska hemvärnsmän som har mobammunition

hemma finns ingen samlad statistik på.

Text & foto Ulf Ivarsson

Posten bäst på kontrakten

Det för ett par år sedan nedlagda driftvärnet vid postterminalen i Norrköping ombildades direkt till ett fristående hvkompani, Postens företags-hemvärn. Dess hemvärnssoldater övar numera på sin fritid. För år 2001 fick de sin första inteckning i Livgrenadjärgruppens vandringspris för den bästa kontraktsuppfyllnaden (87 procent) under verksamhetsåret.

Halland övar mobilisering

På befälsutbildningen i februari var temat mobilisering. Pluton- och gruppchefer samtränades vid skyddsobjekten. Posttjänst, vägspärr samt patrullerande post ingick. Dessutom övades mintaktik, minering och att föra minprotokoll.

De olika mintyperna demonstrerades och deltagarna (från Laholms och Halmstads hvba-

taljoner samt Hylte hvkompani) placerade ut och maskerade minor i terrängen runt objektet. Staberna gick igenom stridsplanerna och definierade begreppen skydda och försvara.

Av en enkät efter övningen framgår att utbildningsbehovet är stort i de framtida uppgifter som väntar hemvärnet.

Roger Bengtsson

Många hemvärnsvägar

Från Övertorneå i norr till Tolarp i söder finns inte mindre än 18 hemvärnsgator eller -vägar. Namnet är populärast på mindre orter, vare sig Stockholm, Göteborg eller Malmö har någon hemvärnsgata.

Att Tärnsjö i norra Uppland har en hemvärnsväg förvånar inte, det var kanske här det första hemvärnsförbandet sattes upp.

**Annon 1/4 liggande
4-färg
Ljungaledsmarschen**

Blekinge sa upp reservofficerare

I Blekinge har ett 20-tal reservare sagts upp från hemvärnet. Myndigheten anser att de var för många i förhållande till behovet.

Blekinges hemvärn blir av med reservofficerare. Avtotalt 54 sades i januari 24 upp, samtliga tillhörde skärgårdshemvärnsbataljonen. Orsaken är att löner och andra ersättningar för hela kadern – 1,5 miljoner kronor – inte längre ryms inom Blekingegruppens budget.

Detta så kallade NS-projekt började hyllas bort redan våren 2001. Pengarna anses göra större nytta i övningsverksamheten. Något särskilt konto för reservarnas löner finns inte utan arvoden konkurrerar om samma anslag.

En reservare i hemvärnet kostar cirka 27 000 kronor om året utöver de förmåner alla hemvärnsbefäl har.

Historien började i januari 2001 då 35 befäl från nedlagda KA2 knöts till skärgårdshemvärnsbataljonen. Flertalet skrev reservofficersavtal med hemvärnet.

Bataljonchefen Rolf Lindén, själv för detta yrkesofficer, tänkte sig att de skulle krigsplaceras i de marina närskyddsförband som ska ingå i de nationella skyddsstyrkorna, NS. Samtidigt skulle de höja kompetensen på hemvärnet genom att lära hemvärnssoldaterna tyngre vapen.

Hans idé var att förvandla bataljonen till en utbildnings-

De stolta planerna på en utbildningsplattform för marina nationella skyddsstyrkor i Blekinge har bleknat sedan 21 reservare i skärgårdshemvärnsbataljonen sagts upp.

plattform för de marina delarna av NS.

Rolf Lindén vill gärna ha tillbaka sina befäl, men så som reglerna är utformade kan reservarna inte ansluta sig till hemvärnet på vanliga kontrakt. En reservare får 1500 kronor i månaden oavsett befattning.

Istället hoppas både Rolf Lindén och Blekingegruppen att kunna utnyttja några av dem som instruktörer. De kostar då 130 kronor i timmen.

Det är oviss om de uppsagda går att locka tillbaka till hemvärnet efter det som hänt.

– Jag lade ned en väldig möda på att rekrytera dem. De är anställda enligt konstens alla regler. Vi uppvaktade rikshemvärnschefen som inte var negativ, förutsatt att de rymdes i södra militärdistriktets budget, säger Rolf Lindén och fortsätter:

– Kunde man inte ha väntat med att dra undan stödet till dess hela ersättningspaketet omarbetats i utredningen om hemvärnet efter 2004?

Men i södra militärdistriktets stab menar stabschefen Lennart Klevenparr att det inte bara är en fråga om pengar.

– Inom hemvärnet ska reservarna i samråd med hemvärnet krigsplaceras på befattningar där deras chefskompetens kommer till nytta. Men eftersom det också innebär ett ekonomiskt åtagande måste detta vägas in i de totala resurserna till verksamheten.

I Blekinge finns ett stort antal reservofficerare som Försvarsmakten har användning för i olika former – som krigsplacerade i hemvärnet, som instruktörer i hemvärn och frivilligorganisationer samt i de kommande marina skyddsstyr-

korna, förklarar Lennart Klevenparr.

Högst tio räckes

Även rikshövchefen Mats Welff anser att man har gått för långt i Blekinge. I skärgårdshemvärnsbataljonen var allt befäl ner till stf plutonchef reservare.

– Vi behöver förvisso fler reservare i hemvärnet, men det är knappast rimligt att ha fler än tio per bataljon.

Rolf Lindén anser att det som händer är motsägelsefullt. Hemvärnet ska lösa fler och svårare uppgifter men sparkar folk för deras kompetens skull. Därigenom försvåras också utbildningen.

– Det här var vår instruktörspott. Jag känner mig frustrerad över att behöva peka ut vilka som ska sluta.

Nye chefen för Blekingegruppen, Tommy Erlandsson, är tilltalad av tanken på ett provförband, fast klart tveksam till om hemvärnets övningstid och tilldelade medel räcker.

– Det krävs ganska mycket för att leda och samordna en strid, man behöver öva i förband 3–4 veckor sammanhängande. Hur som helst försvann förutsättningarna när stödet till projektet drogs in.

Tommy Erlandsson beklagar att reservarna av formella skäl inte kan komma tillbaka som hemvärnsmän, men konstaterar att anslutningen till Rolf Lindéns bataljon annars är god.

Ulf Ivarsson

Debatt om uppsägningarna i nästa nummer.

Tylebäck har alla fördelar som kursgård

Under en helg samlades instruktörer ur Göteborgs FBU och hemvärnets bataljonsstaber på Tylebäcks kursgård för en grundlig uppfräschning av förmågan att bedriva stabstjänst, och utbildning av personalen i kompani- och bataljonstrossar.

Avståndet från Göteborg till Tylebäck avskräckte inte deltagarna. 150 var anmälda. 170 kom!

Utbildningshelgen kom till på hemvärnets begäran och innehållet i övningen styrdes av hemvärnets önskemål. Kapten Jonny Stenberg som lotsar runt mig på de olika stationerna påtalar de fördelar som finns i Tylebäck – garnisonen i närheten har lärare i alla ämnen som önskas av frivilligrollen och hemvärnet.

Under rundvandringen frå-

gar vi deltagarna om hur de uppfattar lokaliseringen och uppläggningsen av övningen. Överallt möts vi av samma positiva syn på att samverka med FBU.

Ute på fältet utbildas hemvärnets rödakorspersonal i konsten att utrusta och transportera skadade i vårt nya tillskott i hemvärnet, terrängbil 20.

Och efter många om och

men är så fordonet lastat och klart. Lastningsövningen har föregåtts av ett moment i omhändertagande av skadad och trots den vingliga lastningen och omilda färden upp i bilen avger skademarkören ett godkännande till sina vårdare. Även här uppfattas övningen som mycket positiv av deltagare och utbildare

Leif Sondell

Naturnära östgötar är

Sevärdhet: Askängen i Misterfall. Träden hamlas och slyet hålls bort av lösbe-
tande hästar och kreatur.
Precis som förr i världen.

Eldsjälen Olle Andersson tar med sitt nybildade kompani över försvaret av natursköna Kinda-Ydre i södra Östergötland.

Text & foto: Per Sjöswärd

Vid omorganisationen från hemvärns-
krets till bataljon med kompanier av-
gick med ålderns rätt chefen för Kisa
hemvärnskrets med hemvärnsområdena Nor-
ra Kinda, Sydvästra Kinda och Ydre i södra
Östergötland.

Antalet soldater räckte inte för att bilda en
bataljon med tre kompanier. Hemvärnsområ-
dena fick bli plutoner i ett fristående kompani,
Kinda-Ydre.

I fråga om avstånd och geografisk struktur
kan regionen jämföras med förhållandena
i Norrland. Många förknippar Östergötland
med utpräglad slättbygd. I norr och söder är
det skogs- och bergslandskap med inspräng-
da jordbruksområden. Endast cirka tio pro-
cent av landskapets areal utgör slättbygd. Det
natursköna regionen består av kommunerna
Kinda, med 11 000 och Ydre, med 5 000 invå-
nare.

Lyckats bra

Man ska inte offentligt göra styrkebesked, men
ändå kan sägas att i förhållande till folk-
mängd och i jämförelse med större orter har
hemvärdet där nere lyckats bra. Tätorterna är
Rimforsa och Kisa, respektive Österbymo.

Det var givetvis en och annan som ansåg
att hembygden missgynnats genom att man
inte fick ha en egen bataljon. I Horn (Öster-
götlands "köldhåla") fanns tidigare en separat
pluton, där hälften avrustade eftersom de in-
te ville tjänstgöra annat än på hemorten.

De kvarvarande gick över till lämpliga plu-
toner. I övrigt – bortsett från naturlig avgång
på grund av ålder samt utrensning av nollor –
har ingen slutat. Det nybildade kompaniet är
en organisation som kan växa, även om re-
kryteringsläget inte är som förr.

"FN-yxa" tog över

Hade en av hemvärnscheferna gått in som
kompanichef skulle han ha blivit chef över si-
na två kollegor. Inte alltid bästa lösningen.
Nu förordnades i stället kretskvartermästaren
Olle Andersson som chef. Helt ny på posten,
men ändå känd av alla.

Det måste vara en eldsjäl, helst också med
erfarenhet som arbetsledare, som tar över i
ett så känsligt läge. Till plutonchefer utsågs
nyrekryterade yngre befäl. De tidigare hem-
värnscheferna gick in i kompanistaben som
befäl till förfogande. Detta borgar för bibehål-
len kontinuitet, historik och kompetens.

Hemvärnskompanichef Olle Andersson är

rustade för skallgång

Sevärdhet: Tidars kyrka från 1300-talet. En av Sveriges äldsta träkyrkor, byggd som en norsk stavkyrka. Spånkläddes hel på 1700-talet.

östgöte, född i Malmslätt 1936, gjorde sin grundutbildning vid Jägarskolan (senare I 22) i Kiiruna 1956–1957. (Jodå, det ska stavas med två "i"). Han gick plutonchefskolan och blev värnpliktig sergeant.

Olle deltog 1956 i den ryktbara jägarmarsch som skildras i boken "Mitt Lappland" av fotografen Sven Hörnell.

De flesta som en gång varit i dessa fjälltrakter lämnar kvar ett stycke av själen däruppe, och Olle har senare i livet gjort flera återbesök som civil. Efter grundutbildningen blev det krigsplaceringar vid gränsjägarförband i Tornedalen, där också repetitionsövningarna ägde rum. 1959 gjorde Olle FN-tjänst i Gaza.

Tog med sig graden

Efter att ha pensionerats som chef vid ett VVS-företag i Linköping med över 100 anställda flyttade Olle Andersson 1996 till Rimforsa och gick med i hemvärnet. Först som skyttesoldat. Efter ett år som kretskvartermästare.

Olle, som tog med sig sin fänriksggrad från värnpliktsarmén, är sur över att han inte fick gå kursen för hemvärnskompanichefer vid HvSS. Han nekades därför att han ansågs vara för gammal.

–Mycket obegåvat av de beslutande vid HvSS.

De som sett Olle i aktion inser att tjänstbarhet inte sitter i personnumret! Ledarskap styrs inte heller av stjärnor på kragsspeglar. (Den fredsadministrativa kursen har han dock fått gå).

Ingen chef kan lyckas utan att ha bra medarbetare. Olle Andersson har sådana. Han hävdar med eftertryck att det är nödvändigt med omförordnande av chefer vart fjärde år. Viktigt är också, anser Olle, att en högre chef regelbundet har utvecklingssamtal med sina underställda.

Rustat för skallgång

För människor som bor i trakter med naturen inpå knutarna är det naturligt att man bistår

Sevärdhet::Kvarndammen vid Strömsborg. Den gamla kvarnen som drev tre stenar har restaurerats genom privata initiativ och är numera museum.

Försvarsvilja i hellylle

Denna mössa, köldmask eller hjälmunderlag (?) hittades på hyllan hos Anders Filipssons butik Antik&Militariacomp i Stockholm.

– Jag tror att den har använts inom hemvärnet, säger Anders och pekar på stämpeln i fodret som anger att förrådshållare varit II – det förband som nu heter Livgardet.

I butiken på Riddargatan hittar man även äldre militärkuriosa som sablar, gehäng, epåletter, kaskar och andra uniformspersedlar som kan härröra från 1700-talets början och framåt.

På en vägg finns en mängd snoffsiga svenska och utländska förbandsbeteckningar och där hittar man de första hemvärnsmärkena från början av 1940-talet, de ser lite fumliga ut med det stora H:et krönt av kunglig krona – garanterad svenska försvarsvilja i hellylle!

Information om denna kuriösa huvudbonad mottages tacksamt av redaktionen.

Hanseman Calås

Några befäl ur Kinda – Ydre hvkompani:
Stf plutchef Johan Falk, stf kompchef Kent Malmström, kompchef Olle Andersson samt bef t ff Benny Jacobsson.

dem som hamnat i en nödsituation. Kinda-Ydre hemvärnskompani i är rustat för eftersök av försvunna personer. Stor vikt har lagts vid användning av hundar.

Man har börjat försöka rekrytera medlemmar ur Brukshundklubben, men för att lösa dagens uppgifter har Olle vänt sig till grannen, Åtvidabergs hemvärn, som ställt upp med både

hemvärnssoldater och bra hundekipage.

Kinda-Ydre hvkompani har visat sig så effektivt att polisen i en angränsande kommun vid ett tillfälle inte vände sig till lokala hemvärnet utan kontaktade Olle och bad honom komma med sitt folk.

På senare tid har tio nya soldater i 25-årsåldern tillkommit. Inom kom-

paniet jobbas det också med PR-verksamhet och rekrytering i samband med marknader och andra sammankomster. Sådant ger utdelning.

Hur förbandet utvecklats framgår av att man i Livgrenadjärgruppens redovisning för år 1999 hade 2 333 bokförda övningstimmar. För år 2001 bokfördes 4 091 timmar. Siffror som talar...

Ryssen förstod inte frivilligheten i mörkret

Årets mörkerskjutning "Vintergatan", som hölls fredagen den 25 januari, samlade 165 skyttar (sekonderade av sjuttioalet funktionärer) från Stockholms FBU-förbund och hemvärn.

I patrullform genomfördes den 50:e Vintergatan vid Tranbygge repövningsläger som sorterar under Livgardet i Kungsängen. I denna populära fältskjutning i mörker används gevär m/96 (ungdomar), kpist, ak 4 och ak 5.

Det började på Järva

Gotte Berggren vet besked hur det började och hur namnet gradvis växte fram vid den första tävlingen i Kymlingedalgången på Järvafältet och som ordnades av Stockholms Befälsutbildningsförbund.

Till premiärskjutningen hade tillverkats marschaller av tomma konservburkar från I ls kök, som fylldes med allsköns brännbart: tjära, sågspån, fotogen, ljusstumpar, skidvalla. Dessa osade elakt – men de fungerade! Under åren har vidareutvecklats andra och moderna "ljussättningar" med lyspistoler och larmminor vid skjutstationerna.

Första mörkerskjutningen 1952 bjöd på snö och ganska

Nora Malmsten, Vintergatans yngsta observatör, får kvällsskaffning av pappa Johan, S:t Eriks hemvärnskompani. Foto: H I Hansson, Slagfjäders.

kallt och ett härligt sprakande norrsken, vilket bidrog till att

namnet "Vintergatan" myntades, och skjutningen fick så

småningom en tecknad vinjett som används fortfarande.

En rolig episod från Vintergatan 1960, mitt under det kalla krigets dagar: Försvarsattachéerna hade inbjudits och den ryska attachén var mycket svår att övertyga att denna mörkerskjutning, som samlade flera hundra deltagare, faktiskt var frivillig! Alltså, 1-0 till den svenska frivilliga försvarsverksamheten som ur många synpunkter är unik i världen.

Perfekt skytteväder

Årets jubileumsskjutning skedde i perfekt väder – några köldgrader, spårnsö och fullmåne. Att gå runt de sju skjutstationerna tog sin rundliga tid och de sista patrullerna gjorde patron ur först vid ett-tiden på natten och då hade skjutledaren Hans Overödder, FBU, och hans funktionärer ytterligare några timmars jobb att städa av banorna.

Mälaröarnas hemvärnskompani, som deltog med hela fem tremannalag, gjorde ett rejält genomslag i resultatlistorna: Lag 1 kammade hem guld och lag 2 brons och för den individuella skjutningen med ak 4 fick Jonas Fransson guld med 69 poäng av 70 möjliga.

Text: Hanseman Calås

Sture bevakar rörelsens intressen

Det blir Sture Larsson, fd hvbataljonschef i Göteborg som med hjälp av sina kollegor i rikshemvärnsrådet Ulf Hörsne,

Musiken föses in i rådet

Musiken i hemvärdet har i 30 år haft ett eget forum i Centrala musikrådet, CMR, men nu ifrågasätts om CMR ska få leva vidare som självständig enhet.

Rikshemvärnsavdelningens chef, Christer Wulff vill göra CMR till ett permanent utskott i rikshemvärnsrådet istället. En översyn ska vara klar till nästa rådsmöte i slutet av maj. CMR omsätter 25000-30000 kr.

Gotland, Anders Henriksson, Arvidsjaur och Per Johansson, Norsborg ska se till att rörelsens intressen bevakas när det gäller ersättningen till hemvärnspersonalen.

Den här gruppen ska följa och påverka arbetet i rikshemvärnsavdelningen framtidsut-

redning, men formerna är inte klara när detta skrivs.

Från tinget i november 2001 har utredningen fått en hel travé med motioner som besvarades med att uppdra åt rådet att tillsätta en arbetsgrupp. Hänsyn måste tas till den prioritering som gjor-

des av 1999 års rikshemvärnsting. Där hamnade till exempel ungdomsledarna på sjätte plats, långt under den nivå som det då fanns pengar till. Sture Larsson menar att denna rankning bara kan rivas upp av nästa rikshemvärnsting.

Halland övar mobilisering

På befälsutbildningen i februari var temat mobilisering. Pluton- och gruppchefer samtränades vid skyddsobjekten. Posttjänst, vägspärr samt patrullerande post ingick. Dessutom övades mintaktik, minering och att föra minpro-

tokoll. De olika mintyperna demonstrerades och deltagarna placerade ut och maskerade minor i terrängen runt objekten. Staberna gick igenom stridsplanerna och definierade begreppen skydda och försvara.

Efter övningen gjordes en enkät av vilken det framgår att utbildningsbehovet är stort i de framtida uppgifter som väntar hemvärdet. Laholms och Halmstads hvbataljoner samt Hylte hvkompani var i elden.

Roger Bengtsson

Spola ärtsoppan!

Maud Olofsson, Umeå, partiledare för centerpartiet.

1 Det beror på vad man lägger in i begreppet folkförsvaret. Det kommer att finnas ett försvar i nätverksform, det vill säga att Försvarsmakten kommer att agera i väsentligt större utsträckning i nätverk mellan försvaret och andra myndigheter.

2 Jag kan inte säga att jag är speciellt väl insatt i hemvärnets förnyelse, men jag har i alla fall klart för mig förnyelsens roll. Centerpartiet är av tradition ett parti med stark förankring inom hemvärnet och jag vet att det pågår synnerligen intressanta diskussioner mellan rikshemvärnsrådet och andra organisationer.

3 Den är mycket viktig. Jag och många med mig ser naturligtvis hur specialiseringen i försvarsmakten ökar och i detta avseende är den allmänna värnplikten oerhört central för folkförankringen.

Många av oss kommer också att ges nya uppgifter som vi ännu vet lite om. Kommunerna får också större ansvar för det lokala säkerhetsarbetet. Min undran är till exempel hur lottor, bilkåster och andra viktiga frivilligorganisationer kan utgöra en resurs till dessa nya organisationer som är under uppbyggnad?

4 Jag är världens sämsta människa när det gäller att hålla reda på namn. Fråga min omgivning så får du se.

5 Ja, definitivt. Jag som är här för första gången inser att "alla" som har någon viktig funktion inom det militära eller civila försvaret faktiskt har representanter på plats, i många fall är cheferna själva med i konferensen. Jag tycker det också är himla bra att ungdomsförbunden deltar så aktivt i diskussionerna.

Lars Fresker, ordförande i Officersförbundet:

1 Det tror jag bestämt. Värnplikten är en viktig faktor för folkförsvaret. För mig och förbundet är också värnpliktssystemet ett mycket viktigt och angeläget sätt att fortsätta er hålla en bra rekryteringsbas till arbetet som yrkesofficer.

2 Jag vet så mycket som att hemvärnet har genomgått en kraftig förnyring och medelåldern har sänkts markant. Jag tror personligen att idén med direktrekrytering till hem-

värnsförband via specialutbildning av korttidsvärnpliktiga är ett utmärkt sätt att lösa hemvärnets rekryteringsproblematik på.

3 Mycket tungt. För mig och förbundet innebär folkförankringsfaktorn att det finns en representation av försvarsintresserade och försvarsverksamma personer i hela landet. Samtidigt är jag medveten om att vi framgent måste hitta en bättre balans mellan effekten och den kostnaden som frivilligförsvaret utgör.

4 Generalmajor Mats Welff.

5 Det är första gången som jag besöker konferensen men jag insåg snabbt när jag såg deltagarlistan att här är "alla" som har något med försvars- och säkerhetspolitik att göra. Därför är det ett utmärkt forum för vårt förbundet att göra oss hörda.

Wilhelm Agrell, Lund, freds- och konfliktforskare

1 Inte med den nuvarande utvecklingen då vi ser en snabb förändring från en traditionell försvarsstruktur som nu i allt större omfattning omvandlas till specialstyrkor med stor internationell inriktning.

I detta perspektivet är inte, enligt min uppfattning, folkförvarstanken tillgänglig. I slutändan är det också pengarna som styr och vill politikerna satsa på ett folkförsvaret kommer de att göra det!

2 Inte speciellt mycket men jag har i alla fall tagit del av att hemvärnet tillförts nya vapen och ny utrustning och inriktar sig i allt större grad till att bli en territoriell försvarsorganisation. Jag vet inte, men det vore nog bra för hemvärnet om de ärtsoppskokande lottorna och hemvärnsgubbarnas tid vore förbi.

3 När det gäller det territoriella försvaret är det en ekonomisk god satsning att ha ett folkligt förankrat försvar. Man får alltså mycket pang för pengarna samtidigt som vi inte ska glömma bort att ett antal frivilligorganisationer består av personal med mycket hög kompetens, men expertis som utnyttjas mycket dåligt av samhället.

Själv deltog jag i Civilbefälhavarens krigskansli under flera år och där fanns allt från professorer till mycket skickliga ingenjörer. Ska vi ha kvar ett folkförsvaret måste också värdegrunden för folkförsvaret finnas kvar ute bland landets befolkning – en allmän

Maud Olofsson, Umeå, partiledare för centerpartiet: Centerpartiet är av tradition ett parti med stark förankring inom hemvärnet.

Wilhelm Agrell, Lund, freds- och konfliktforskare:

Det vore nog bra för hemvärnet om de ärtsoppskokande lottorna och hemvärnsgubbarnas tid vore förbi.

Lars Lindblom, Stockholm, politisk sekreterare vänsterpartiet:

Det är ur vårt perspektiv ett måste att bevara en stor, folklig förankring för Försvarsmaktens utveckling

1. Har folkförsvaret någon framtid?
2. Vad känner du till om hemvärnets förnyelse?
3. Hur tungt väger folkförankringsfaktorn för att ha kvar frivilligförsvaret?
4. Kan du namnet på rikshemvärnschefen?
5. Är Folk- och Försvarskonferensen värd pengarna?

Lars Fresker, ordförande i Officersförbundet:
Jag tror personligen att idén med direktrekrytering till hemvärnsförband via specialutbildning av korttidsvärnplikti- ga är ett utmärkt sätt att lösa hemvärnets rekryteringsproblematik på.

känsla av att vilja ställa upp för sitt land!

4 Nä, ingen aning.

5 Konferensen har uppenbar trivselseffekt och jag tror att de riktigt viktiga diskussionerna och samtalen förs i korridorerna samtidigt som konferensen i sig är en internationell arena för kontakter.

Lars Lindblom, Stockholm, politisk sekreterare vänsterpartiet

1 Ja, på flera sätt. Dels via det viktiga värnpliktsystemet, dels via frivilligförsvaret. Sedan handlar det om försvarsmaktens roll. Jag tycker inte att försvaret i dag har en tillräckligt bra elasticitet för att kunna anpassas till den gällande hotbilden. Jag är dock övertygad om att det nya försvar som nu växer fram kommer att ge ett antal frivilligorganisationer utökade uppgifter jämfört med dagens situation.

2 Inget annat än det jag har läst om i Armén-nytt och några andra facktidningar, alltså en kraftig föryngring, ny beväpning samt en modernisering av sambandsutrustningen.

3 Min och mitt partis åsikt är att vi ska ha en allmän värnplikt. Därför är det ur vårt perspektiv ett måste att bevara en stor, folklig förankring för Försvarsmaktens utveckling.

4 Ingen aning.

5 Absolut. Jag som genomför min första konferens har knutit ett antal värdefulla kontakter som skulle tagit mycket mera tid och ansträngning för mig att göra i Stockholm.

Bengt Halse, Göteborg, koncernchef Saab

1 Det beror på vad du menar med "folkförsvar". Jag tror i vilket fall som helst att en förankring för vår försvar är mycket viktig bland det svenska folket. De som hävdar att vi inte har råd med ett folkförsvar baserat på bland annat frivilligorganisationerna måste också vara beredda att visa nya kreativa former för hur ett "folkförsvar" ska utformas.

2 Jag känner till alldeles för lite. Bortsett från min roll som företagsledare borde jag som svensk medborgare sätta mig bättre in i den förändringsprocess som pågår inom hemvärdet. Inte minst med tanke på det, som jag upplever att hemvärdet ges en ökad tyngd inom det territoriella försvaret.

3 Den tror jag är oerhört viktig. Förstår inte de svenska skattebetalarna, eller ännu sämre, inte vill förstå vad och varför de betalar skattemedel till ett försvar – då är vi illa ute!

4 Jag vet vad den förre hette, men inte vad dagens heter.

5 Jag vet inte kostnaden för denna konferens, men helt klart är konferensen något som är unikt för Sverige. Jag kan inte se att man skulle kunna genomföra en konferens med så många försvarsaktörer på plats och medverkande i något annat land. Dessutom är konferensen med det jobbet jag har ett mycket smidigt sätt att träffa personer som annars skulle ta åtskilliga kontakter fram och tillbaka för att hitta ett lämpligt håll i almanackan.

Jan Jonsson, Stockholm, generallöjtnant och chef för Operativa insatsledningen

1 Jag det tror jag även om jag inte ställer upp på den traditionella definitionen av ett "folkförsvar". Patentet med att alla män ska göra värnplikten kommer inte att fungera smärtfritt framgent. Det är fel synsätt. Istället kan vi åstadkomma ett bra folkförsvar genom att svenska folket anser att det är legitimt att ha ett försvar och accepterar kostnaderna för detta skydd av vårt land.

2 Jag vet en del men har bitt rikshemvärnschefen att få bli djupare informerad och diskutera denna process med honom och hans medarbetare. Inte minst med tanke på att vissa bataljoner inom hemvärdet idag tillhör förbandsgrupp ett och därmed ska vara mobiliserade inom tio dagar. Jag vill att rikshemvärnschefen och jag bland annat ska diskutera hur dessa förband krigsvärderas och den operativa värderingen av bataljonerna. Detta är en mycket intressant fråga.

3 Folkförankring för mig bygger på att vår verksamhet inom Försvarsmakten har en djup förankring bland det svenska folket.

4 Ja, Mats Welff.

5 Det tycker jag. Dels är programpunkterna mycket intressanta med spännande föredragshållare, dels ges jag som general och en i Försvarsmaktens ledning möjlighet att på ett avslappnat sätt under tre intensiva dagar kunna träffa "alla" aktörer inom totalförsvarets etablissemang. Ren bonus är också den trevliga och gemytliga stämningen...

Jan Jonsson, Stockholm, generallöjtnant och chef för Operativa insatsledningen:

Patentet med att alla män ska göra värnplikten kommer inte att fungera smärtfritt framgent. Det är fel synsätt. Istället kan vi åstadkomma ett bra folkförsvar genom att svenska folket anser att det är legitimt att ha ett försvar och accepterar kostnaderna för detta skydd av vårt land

Stockholm behåller ledartröjan

Livgardesgruppen behåller sin tättplats när det gäller uppfyllda kontrakt. Stockholms södra hemvärnskompani har förmodligen Sverigerekordet med sina 90 procent.

Kompanichef Raimo Johansson och hans befäl vid Stockholms södra hvkompani har all anledning att vara nöjda med 90,1 procent fullgjorda kontrakt för verksamhetsåret 2001 och frågan är om inte detta goda resultat är årets Sverige bästa!

– I samband med att två kompanier blev ett vid årsskiftet 2000/2001 gjorde vi först en ordentlig utrensning bland dem som inte fullgjort sina 20 timmar och under verksamhetsåret har vi vid varje kompanimöte med plutonsbefälen kontinuerligt följt upp närvaron vid teorikvällar och övningar, berättar Raimo Johansson.

– De som vi noterat låg närvaro för har följts upp av gruppcheferna och deras ställföreträdare som telefonbearbetat sina hemvärnsmän och avtalspersonal.

Med 134 man i rullorna är för övrigt Stockholms södra hvkompani det numerärt största kompaniet inom Livgardesgruppen.

Raimo Johansson menar att Pliktverkets statistik för kontraktsuppfyllnad redovisar glädjesiffror och förvirring av flera skäl: de som går i grundutbildning under verksamhetsåret redovisas som fullgjorda kontrakt likaväl som de som ingår i den så kallade personalreserven, alltså de som av olika skäl beviljats "time-out" under maximalt två år.

För den sistnämnda gruppen gäller att de lämnat in sina vapen men behåller sin personliga utrustning. Det finns alltså paralleller med AMS-statistiken för öppet arbetslösa – i detta fall uppnås låga och "snygga" siffror genom att arbetslösa under utbildning inte räknas med.

Text & Foto: Hanseman Calås

Stockholms hv-bataljon, och särskilt Södra hv-kompaniet, noterar hög kontraktsuppfyllnad för verksamhetsåret 2001.

I samband med bildandet av Livgardesgruppen har Stockholms hemvärnsområde fått nya förbandsbeteckningar med konungens namnchiffer

Uppfyllda kontrakt 2001 i procent

Livgardesgruppen 59

Skaraborgsgruppen 50

Norrbottnens gränsjägare 50

Västmanlandsgruppen 50

Upplandsgruppen 49

Södertörnsgruppen 46

Göteborgsgruppen 46

Livregementets grenadjärgrupp 46

Gävleborgsgruppen 45

Livgrenadjärgruppen 45

Södermanlandsgruppen 43

Värmlandsgruppen 39

Blekingegruppen 38

Västernorrlandsgruppen 38

Södra Skånska gruppen 36

Västerbottensgruppen 36

Kronobergsgruppen 35

Hallandsgruppen 35

Jämtlandsgruppen 34

Dalregementsgruppen 33

Norrbottnensgruppen 33

Norra Smålandsgruppen 33

Skånska Dragongruppen 32

Bohus Dalgruppen 32

Gotlandsgruppen 30

Älvsborgsgruppen 29

Kalmargruppen 29

Lapplandsjägargruppen 26

Uppfyllda kontrakt (endast hemvärnsmän) under 2001 i procent och per militärdistriktsgrupp

"Vi gick inte med för att åka buss"

Vissa hemvärnsförband blir "banvilliga", genom att närliggande skjutbanor läggs ner.

I Marviken fanns en skjutbana på Vattenfalls mark. Den rustades upp av Försvarsmakten i början av 90-talet, för att medge skjutning med militära vapen. I juni 2001 löpte tillståndet ut. Vattenfall vill nu låta bygga fritidsbostäder där, och då passar inte en skjutbana in i sammanhanget. Marvikenbanan disponerades av Östgötakustens hvbataljon med fyra kompanier samt Östgöta marina hvbat med tre kompanier.

I trakterna finns Svenneby, en jaktskyttebana. Hemvärnet är välkommet dit, men vissa förbättringar behöver då göras, till en kostnad av cirka 30 000 kronor. När hemvärnsförbanden ville ta av egna anslag för detta ändamål fick man inte

för Försvarsmakten!

Skjutbanorna i Norrköping är hårt bokade, både av det civila skyttet och av kompanierna inom Norrköpingsbataljonen. Skjutbanorna i Linköping vill kommunen ta över och använda marken för andra ändamål. Dessutom har dessa banor, liksom de i Norrköping, inte kapacitet att ta emot nya nyttjare.

Ett dyrbart "gott råd"

Rådet bataljonchefen fick från Högkvarteret var att boka buss och låta soldaterna åka från Östra Vikbolandet till Kvarn utanför Motala, en körsträcka på drygt 13 mil. Enkel resa. Får hemvärnet i så fall extra övningsanslag till att täcka merkostnaderna för resor, förplägnad och dagersättningar?

Hur ska man motivera soldaterna? Jag har hittills inte träffat någon som gått med i hemvärnet för att få åka buss.

Hur ska vi kunna rekrytera nya medlemmar i denna motvind och uppförsbacke?

Det är inte heller självklart att det är ledigt i Kvarn om hemvärnet vill komma dit. Skjutbanorna på Malmen och i Kvarn räcker inte till för den militära verksamheten, utan både Östgöta Helikopterbataljon och Markstridskolan använder skjutbanorna i Linköping. Ett bra svar från Högkvarteret, med fungerande lösning, skulle vara välkommet.

Per Sjöswärd,
Livgrenadjärgruppen

Högkvarteret svarar:

Ni blir väl tillgodosedda

Hemvärnet har utnyttjat ett stort antal civila skjutbanor i hela landet.

Före den sista december 2004 ska alla ägare till skjutbanor anmäla verksamheten till kom-

munen eller ansöka om tillståndsprövning hos respektive länsstyrelse i det fall det totala antalet avlossade skott överstiger 200.000 per år.

På de skjutbanor som Försvarsmakten nyttjar måste Säkls krav vara uppfyllda. Så är inte fallet på alla civila skjutbanor i dag. Försvarsmakten måste begränsa antalet civila skjutbanor som vi ska nyttja, då dessa kommer att generera underhålls- och förhyrningskostnader på sikt.

Högkvarteret beslutade den 15 januari 2002 i samråd med alla berörda parter vilka civila skjutbanor som får nyttjas av Försvarsmakten efter den 31 december 2003. Före den tidpunkten ska personal ur militärdistriktet och ANFAkontoren (anläggningar och fastigheter) skriva kontrakt med skjutbaneägarna och därefter biträda dem med anmälan till kommunen

eller tillståndsprövning hos länsstyrelsen.

Livgrenadjärgruppen i Linköping är väl tillgodosedd med civila skjutbanor. Chefen har själv fått ange vilka civila skjutbanor han behöver nyttja. Skjutbanan i Svenneby ska nyttjas av hemvärnet om skjutbaneägaren är villig att skriva kontrakt och om kommunens miljöenhet ej har något att invända. Kostnaden för att iordningställa banan så att den uppfyller Säkls krav askas hos militärdistriktet.

När det gäller skjutbanefrågan i Norrköping och Linköping ligger avgörandet för närvarande hos Linköpings kommun att ta fram ett förslag till lösning för en skytteanläggning som de båda kommunernas skytteföreningar och Försvarsmakten tillsammans kan nyttja.

Tommy Öhlin,
Högkvarteret GRO
Utbildningsavdelningen

Välförtjänt lotta bryter trend i guldregnet

Rådet bröt med sin gamla praxis och gav en lotta hemvärnets förtjänstmedalj.

I år delas det ut 53 förtjänstmedaljer och för första gången i historien till en medlem i en avtalsorganisation. Det är lottan Christina Hammarström, Boden som bryter trenden.

Christina kommer ursprungligen från en by strax söder om Wasa i Finland. År 1960 kom hon till Sverige för att arbeta som kock. Som kock eller kökschef har Christina arbetat i Störvreta utanför Uppsala, i Umeå och Arjeplog för att så småningom komma till Hotell Bodensia i Boden.

I början av 80-talet blev hon medlem i Bodens Lottakår och har sedan dess tack vare ett

Officiellt får Christina ta emot sin medalj vid en ceremoni den 17 augusti. Tidskriften Hemvärnet gratulerar varmt till utmärkelsen.

stort intresse och en förstärkt familj satsat mycket tid och energi för att utveckla förplägnadstjänsten inom hemvärnet. Själv har hon en gedigen instruktörsutbildning och har genomfört många förplägnads- och befälskurser. Hon syns också ofta ute i bygderna som samordnare och ansvarig för frivilligorganisationernas

profilerings- och rekryteringskampanjer.

Christina är ordförande för Bodens Lottakår samt informationslotta för Norrbottens Lottaförbund. Hemvärnsbefattningen är underhållsbefäl inom Bodens hemvärnsbataljon.

Antalet lottor i Boden har under år 2001 ökat från 72 till 84 vilket är en ovanlig trend i lan-

det just nu. Christina ser ljus på framtiden. I och med alla nedläggningar inom Försvarsmakten hoppas och tror hon att svenska folket genom frivilliga insatser själva skall se till att Sverige kan försvaras, om den dagen kommer, när nu politikerna verkar svika i omdöme.

Ett sätt att förbereda sig för detta är att bli medlem i någon frivilligorganisation redan nu. Eldsjälar och profilering samt lärorik och effektiv utbildning är absolut nödvändigt för att både behålla och rekrytera medlemmar.

Christina har fem barn, en son som är major samt fyra flickor, samtliga involverade i lottornas verksamhet. Hennes man Owe är stf trosstroppchef i Bodens hvkompani.

Text & foto: Jan Backman

Hemvärnsbefälets Riksförbund

Kansli: Tegellidsgatan 6, 596 34 Skänninge,
telefon: 0142-400 70. fax: 0142-403 10,
e-post: hbr@swipnet.se, hemsida: www.hbr.nu

Red HBR-sidorna: Per Sjöswärd 013-10 11 56
Förbundsordförande: Lars Hedsäter 08-551 501 25
Förbundskassör: Krister Willén 0142-108 24

Sektionsordförande/kontaktman:

Blekinge	Ronnie Nilsson	0455-840 89
Dalarna	Göte Hedström	0250-147 81
Eksjö	Allan Jardén	0381-61 16 05
Gotland	Sune Ljungberg	0498-24 04 76
Gävleborg	Lars Hedbrant	0270-28 51 91
Göteborg	Göran Magnusson	031-99 11 07
Halland	Sven-Erik Ohlsson	035-382 66
Jämtland	Lars Grahn	0693-213 12
Kalmar	Jan Erneståhl	0485-56 29 85
Kronoberg	Bengt Persson	0472-26 10 82
Norrbottn	Jan Backman	0911-20 40 37
Sjuhäradsbygden	Arne Ekberg	0320-440 68
Skåne	Lars Olsson	046-12 25 67
Stockholm	Bjarne Bjurström	08-644 82 46
Södermanland	Ove Hass	016-48 48 72
Uppsala	Yngve Dohlk	0174-403 37
Värmland	Charlie Skoghäll	054-56 28 60
Västerbotten	Lars Marklund	070-574 65 01
Västernorrland	Jan-Ove Winroth	0692-300 58
Västmanland	Christer Jacobsson	021-731 10
Västra Väner	Thomas Henriksson	0532-135 13
Örebro	BengtErik Johansson	0580-310 29
Östergötland	Bertil Karlsson	013-10 12 47

Krigsförbandskurser KFK 1

Centrala kurser i ledarskap – taktik – stridsteknik i HBRs regi under år 2002:

Källviken, Bohuslän	12-14 april
Hallsta, Sollefteå	26-28 april
Eksjö, Småland	10-12 maj
Revingehed, Skåne	24-26 maj
Skövde, Västergötland	30 aug-1 sept
Kalmar, Småland	06-08 september
Norsjö, Västerbotten	08-10 november
Kvarn, Östergötland	29 nov-1 dec

För upplysningar och anmälan vänd dig till den HBR-sektion du tillhör.

Visste du att en annons i **hemvärnet** når över 75 000 läsare med ett stort intresse för natur och friluftsliv?

Boka en annons på telefon 08-742 10 08

Annons 1/4
stående
4-färg

Åkers
Styckbruk
Protection

Annons 1/4
stående
svart-vit

Centec

Rikshemvärnsavdelningen informerar

Inspektioner

Rikshemvärnschefen med personal ur HKV och de centrala avtalsorganisationerna genomför under våren inspektioner vid:

Västmanlandsgruppen 5–7 april, Livgardesgruppen 19–21 april, Upplandsgruppen 24–26 maj

Hemvärnsmusiken

Sista anmälningsdag till Blåsorkesterkursen i

Gbg (3–11 aug) är 2 maj. Dirigentsymposium 2002 äger rum på HvSS 25–27 oktober.

Samtliga kårer har per brev fått information om Swedish Army Tattoo, 6–8 september. I materialet berättar vi om programmet i stort och om hur man på bästa sätt skaffar biljetter!

Affischer inför Hemvärnsmusikens Dag, 25 maj, sänds till kårerna, enligt tidigare modell och i god tid.

Hvmusiken vid högvakt

Hemvärnets musikkår Borås 6–7 april, Hemvärnets musikkår Lund 13–14 april, Hemvärnets musikkår Göteborg 11–12 maj, Hemvärnets musikkår Gävle 18–19 maj, Hemvärnets musikkår Kristianstad 25–26 maj, Hemvärnets musikkår Jämtland 1–2 ju-

ni och Hemvärnets musikkår Stockholm 21–23

juni. Mer information på www.hogvakten.mil.se

Hemvärnet går högvakt

13–14 april Hv ur Södra Skånska gruppen
20–21 april Hv ur Skånska dragongruppen
11–12 maj Hv ur Kronobergs- o Kalmargrupperna
18–19 maj Hv ur Upplandsgruppen
25–26 maj Hv ur Blekingegruppen
01–02 juni Hv ur Västerbottensgruppen
08–09 juni Hv ur Norrbottens och Lapplandsjägargrupperna

Informationen är sammanställd av informationschef Sune Ullestad, tel 08-788 97 04, e-post sune.ullestad@hkv.mil.se

Rikshemvärnsrådet informerar

Några av punkterna på dagordningen vid rikshemvärnsrådets möte 24–25 januari på HvSS.

Det nyttillträdde rådet genomförde ett rådsmöte med en diger agenda och där det krävdes många beslut. Här redovisas endast de viktigaste. Hela protokollet kan läsas på hemsidan.

En kompletterande information om rådets förutsättningar gavs bl a avseende de ekonomiska förutsättningarna för år 2002. Rikshemvärnsavdelningen (Rikshv) disponerar 485 000 kr för rådsverksamhet (resor, möten med mera) och Centrala Musikrådet (CMR). Därutöver köper försvarsmakten tidskriftens hela upplaga för 2 800 000 kronor.

Den totala rådsverksamheten har prioriterats även i årets budgetarbete. Ekonomisk begränsning har i stället drabbat annan verksamhet som ex utvecklingsarbete, verksamhetsplanering och uppföljning, information, rekrytering, hemvärnsmusikutbildning och mötesverksamhet.

Frågan om vem som kan delta vid rådsmöten togs upp m a a att ersättare anmält intresse av att delta. Tidigare fattat beslut att endast ordinarie ledamot eller ersättare deltar kvarstår. Driftvärnet deltar dock med ordinarie ledamot och ersättare. Vid rikshemvärnstringet valdes ordinarie ledamot respektive ersättare – något byte av dessa får ej göras i annat fall än vid förfall.

Verkställande utskottet (VU) uppgifter och mandat:

- ✓ Handlägger ärenden som inte kan/bör vänta till nästa rådsmöte.
- ✓ Handlägger och fattar beslut avseende Rikshv:s totala ekonomi. Årsbudgetet liksom årsredovisning handläggs och föreslås rådet för beslut.
- ✓ Inriktar tidskriftens huvudsakliga innehåll. Fattar beslut avseende tidskriftens ekonomi.
- ✓ Har arbetsgivaransvar för anställd personal.
- ✓ Formulerar uppdrag för arbetsgrupper, referensgrupper m fl med uppgifter, handlingsregler och ekonomi.

✓ Gör vid behov uppvaktningar.

✓ Informerar rådet om vad VU gjort och avser göra.

✓ Gör en första handläggningsomgång av motioner (år 2).

I VU ingår rikshemvärnschefen, avdelningschefen vid Rikshv, Bengt Runner, P-O Eriksson, Karl-Göran Westlin, Rune Westergren samt Sture Larsson.

Sture Larsson skall även framgent vara rådets representant i utredningen "Hv efter 2004". Per Johansson., Anders Henriksson och Ulf Hörne skall bevaka ersättningsfrågor i enlighet med tingsbeslut.

En arbetsgrupp bildades för att hantera kollektivanslutning via och årsavgifter till avtalsorganisationerna. Till chef för arbetsgruppen utsågs Rune Westergren. Ur rådet ingår Yvonne Hansen. Rune Wester-

gren återkommer med utformning av arbetsgruppen.

FM/Hv avtal med Röda Korset – fortsatt handläggning.

En arbetsgrupp under ledning av Lars Brink bildades. I gruppen ingår även Lars Hedsäter ur rådet. Om möjligt bör J-O Liljedahl Eksjö knytas till gruppen. Nils-Erik Hedlund från Röda Korset har anmält intresse för att delta i arbetet. Lars Brink återkommer med arbetsgruppens sammansättning.

Representativitet och kompetens i medinflytandearbetet – fortsatt handläggning.

En arbetsgrupp under ledning av Birger Eriksson bildades. Birger Eriksson återkommer med närmare utformning av arbetsgruppen.

Medinflytande i hemvärnsbataljonsstab – fortsatt handläggning. Tingsprotokollets utformning bejakades och överlämnades till Rikshv för vidare handläggning.

Nedanstående ledamöter representerar rådet vid rikshemvärnschefens inspektioner:
Västmanlandsgruppen 5–7 april Per Johansson
Livgardesgruppen 19–21 april Anders Henriksson
Upplandsgruppen 24–26 maj Håkan Wahlgren
Skaraborgsgruppen 20–22 september Lars Brink
Älvsborgsgruppen 25–27 oktober Sture Larsson
Hallandsgruppen 15–17 november Birger Eriksson.

Per Johansson representerar rådet vid Riksungdomstävlingen 24–26 maj

All hemvärnets personal skall hanteras lika oaktat de är hemvärnsmän eller avtalspersonal vid frågor om utmärkelser. Endast hemvärnets personal har kontrakt och kan få kontraktsmärke. Veteraner och ungdom tillhör inte kategorin hemvärnets personal och kan således inte få märket.

Nästa rådsmöte går av stapel 29–31 maj.

Sju punkter för ökad samhörighet

Det önskesystem som behövs för att rekrytera och utbilda personal i understödjande tjänstegrenar behöver inte uppfinnas – det finns redan: avtalsorganisationerna. Henrik von Vegesack föreslår ett program för bättre samverkan.

Dagsnoteringen är att hemvärnet består av 63 760 män och kvinnor varav 13 800 tillhör en frivillig försvarsorganisation, dvs mer än var femte inom hemvärnet.

Vid debatten i anslutning till ett par motioner på rikshemvärnstinget blev jag förvånad över att en motion avhandlade att tacka nej till Röda Korsets engagemang och bemanning av cirka 5 000 sjukvårdare på olika platser inom hemvärnet.

Att avstå från den – näst ledning och ledarskap – viktigaste tjänstegrenen för att hålla en god anda och (strids)moral i ett krigsförband är enligt min mening utomordentligt oklokt. Dessvärre skadar även debatten i sig de frivilliga försvarsorganisationernas förhållande till hemvärnet.

Många uppgifter

De frivilliga försvarsorganisationerna har många uppgifter i Försvarsmakten. En av de viktigaste är att bemanna de förband som är organiserade eller avses organiseras. Förutom inom hemvärnet finns befattningar inom demonstratorn LOMOS, inom BAS -04 i Flygvapnet och nya befattningar planeras inom Flygvapnets STRIL-organisation.

På samma sätt överses befattningar inom de nationella skyddsstyrkorna och inom arméns och marinens operativt rörliga förband. Den för närva-

rande största bemanningsuppgiften är dock för hemvärnets behov.

De frivilliga försvarsorganisationerna har också uppgifter att bibehålla kompetenser inom ett stort antal områden. Inte minst är detta viktigt med hänsyn till våra internationella åtaganden.

De befälsutbildande organisationerna behövs för att vidmakthålla kompetensen hos dem som befälsutbildas och för att omskola de befäl som överförs från de operativt rörliga förbanden till de nationella skyddsstyrkorna.

Sätter upp klotsar

Med hänsyn till att Försvarsmakten kallar in allt färre värnpliktiga kan det vara svårt att organisera kompletta förband så att övningarna ger avsedd effekt vad avser truppföring och samverkan. För detta kan frivilliga sätta upp förbandsklotsar, till exempel en koktross med lottor, en transportgrupp med bilkåstater, en sambandsenhet med frivilliga ur Frivilliga Radioorganisationen.

Frivilliga behövs också för instruktörsuppgifter, att stödja förbandens utbildning med specialister. Goda exempel finns idag på detta.

Den viktigaste uppgiften är ändå att de frivilliga försvarsorganisationerna med sina många hundratusen medlemmar bidrar till folkförankringen i ett Sverige där numera endast ett fåtal kommer i direkt kontakt med Försvarsmakten,

Förbandschef har bekymmer

Jag förstår en krigsförbandschefs bekymmer med att rekrytera och kompetensutveckla all personal. Förutom alla chefer och hemvärnsmän finns ju tjänstegrenspersonal – spe-

Foto: Ulf Ivarsson

cialister inom stabstjänst, sambandstjänst, underrättelsetjänst, transporttjänst, underhållstjänst, sjukvårdstjänst och hundtjänst.

Det är inte lätt att som förbandschef hålla reda på alla funktionsinriktades utbildningsnivåer och utvecklingsmöjligheter inom respektive tjänstegren och budgetera kostnader för detta.

Som förbandschef önskar man sig ett system där varje tjänstegren företräds av en organisation som utvecklas själva funktionen/tjänstegrenen och rekryterar personal. Vidare utbildar personal till funktionen, håller reda på personalens kompetens och behov av fortbildning, själv tar ansvar för att utnyttja (knapert) tilldelade medel för detta och sköter administrationen runt sina specialister.

Det är just detta system som finns! Ett system som växt fram under främst 1900-talet och successivt anpassats till Försvarsmaktens förändrade roller. För närvarande pågår en

anpassning till den insats- och kompetensorganisation som Försvarsmakten utvecklar.

Frivilliga är viktiga

Efter mina fyra år på HvSS har jag klart den uppfattningen att hemvärnets högre chefer mycket väl inser vilken nytta de har av sin avtalspersonal (personal ur frivilliga försvarsorganisationer). Bara det faktum att det finns några som sköter specialistfunktionerna innebär ju att det finns 13 800 fler som kan ägna sig åt hemvärnets huvuduppgift – skydda och bevaka.

Jag kan förstå att det för den enskilde hemvärnsmannen, som enbart (i regel) kommer i kontakt med sin egen hemvärnsgrupp, kan vara svårt att se hur systemet fungerar. Men detta får inte ha till konsekvens att negativa attityder gentemot personalen ur de frivilliga försvarsorganisationerna sprids och därmed att dessa känner sig ovälkomna.

Vad gäller personal ur frivilliga försvarsorganisationer i

Bussresa: 5 dagar från 4-8 juli med Hemvärnet

Sommarlyx i Limfjordslandet

pris per pers. i dubbelrum endast

2.999:-

Du får: 4 övernattningar, 4 frukostar, 4 middagar/bufféer

Transport med reseledare i ★★★★★ buss med alla moderna faciliteter

4 utflykter (exkl. entréer); Hanstaholms kanonutställning,

Jesperhus Blomsterpark, stadsvandring i Thisted och fågelreservatet Vejlerne.

I den här nordligare delen av den danska sommarvarmen bjuder Limfjordslandet på naturupplevelser med frisk luft och vacker natur av ofantlig skönhet. Vi ska bo på Hotel Limfjorden vid Thisted, som är känt för sin höga kvalitet och sitt fantastiska läge med fantastisk utsikt ut över Limfjorden. Under de här 5 dagarna ska vi besöka den vilda västerhavskusten, där de spännande kanonutställningarna vid Hanstaholms fästning från 2:a världskriget håller hus. Vi ska även till Nordens största Blomsterpark

Jesperhus, köpstadsidyllen Thisted och det ca 6000 hektar stora natur- och fågellandskapet Vejlerne. Koppla av, njut av tillvaron och följ med på vår busstur till alltid lika härliga Danmark. I Danmark erbjuds lyx för både kropp och själ!

Hotel Limfjorden

Uppsamlingsstäder: Stockholm, Linköping, Jönköping och Göteborg.

Avbeställningsskydd 148:-. Enkelrumstillägg 998:-

Vistelsen inkluderar moms och avgift till Rejsegarantifonden samt slutstädning. Med förbehåll för tryckfel.

Ring till DTF travel 040 30 30 01 och boka direkt eller få tillsänt ett utförligt program.

Besök också vår hemsida www.dtf-travel.com

hemvärnet är det viktigt att de tas om hand så att de frivilligt väljer att tillhöra hemvärnet. Det är viktigt att de känner sig välkomna i förbandet, eftersom det är just trivseln och respekten för dem och deras kunskaper som sporrar dem att göra sitt bästa, att delta i övningar och vara kvar i krigsförbandet.

Vi måste med andra ord tänka, tala och utbilda krigsförband och inte olika slags kategorier av personal – hemvärnsmän och frivilliga!

Öka förståelsen

Vad kan vi då göra för att öka förståelsen för de olika människor som ingår i hemvärnet?

Följande åtgärder tillämpas redan på många håll men torde kunna utvecklas:

1 Kombinerade övningar

En bra övning beskriver verkligheten. I verkligheten samverkar alla funktioner för att på ett effektivt sätt nå målet.

Genom att så vitt möjligt genomföra kombinerade övningar, ökas förståelsen för funk-

tionerna och deras företrädare.

MD-grupperna strävar efter att då och då genomföra frivilligorganisationernas gemensamma övning. Denna övning är ett bra exempel på en kombinerad övning.

2 Bakomstationer

Kan inte kombinerade övningar genomföras bör lämpliga bakomstationer genomföras. De bör avse olika specialfunktioner. Ofta tillämpas sjukvårdstjänst men alla tjänstegrenar bör komma ifråga. De kan göras mycket varierande och intresseväckande.

3 Funktionsövningar

Det går att lägga upp funktionsövningar på ett kostnadseffektivt sätt. En kombinerad övning i t ex ytövervakning kan läggas upp så att huvuddelen av ett förband grupperas för ytövervakning medan en mindre del av förbandet ges i uppgift att passera området i bil, motorcykel, cykel och till fots.

Hundekipage bör finnas med på båda sidorna. I denna öv-

ning övas automatiskt andra funktioner som underrättelse-tjänst (rapportering mm), underhållstjänst och terrängkännedom (orienteringsförmåga).

4 Delta i planläggningen

Låt representanter för de frivilliga försvarsorganisationerna delta i planläggningen, både vad avser verksamheten kommande år och uppläggnings av kommande övningar. Denna medverkan bör ske på alla nivåer.

5 Information

Låt representanter för de frivilliga försvarsorganisationerna vid olika utbildningstillfällen eller vid träffar/Pub-kvällar eller dylikt berätta om sina organisationer och om sin egen utbildning och den kompetens som finns.

6 Samverkan

Samverka med regionala och lokala FOS.

7 Medinflytande

Hemvärnet har ett eget väl ut-

vecklat medinflytandesystem med syfte att på en demokratisk grund säkerställa att hemvärnets personal har ett reellt inflytande. Det borde på ett mer påtagligt sätt synas i de olika medinflytandeorganen att de frivilliga är mer än 20 procent av hemvärnets personal. Tag med de frivilliga i medinflytandearbetet.

Det är viktigt att medlemmarna i de frivilliga försvarsorganisationerna bistår sina chefer i hemvärnet i genomförandet av dessa åtgärder. Frivilligorganisationerna måste också fortsätta att sträva efter att öka bemanningen i hemvärnsförbanden och att öka deltagandet i hemvärnets övningar.

Slutligen är det min förhoppning att dessa enkla åtgärder i kombination med en positiv grundsyn skall kunna locka ännu fler ur de frivilliga försvarsorganisationerna till hemvärns krigsförband.

Vi behöver bli fler.

*Henrik von Vegesack, överste,
chef för högkvarterets
frivilligaavdelning*

MIC en bra resurs för polisen

Hösten 2000 genomförde polisen i Stockholms län utbildningen av de första militära insatscheferna (MIC) inom hemvärdet. Samverkan med externa resurser i efterforskningsuppdrag blir allt viktigare då polisens blir allt mer ansträngda. Flertalet av kursdeltagarna var från Stockholms norra hemvärnsbataljon.

Roslagens polismästardistrikt har samverkat med det lokala hemvärdet under lång tid i olika uppdrag och då bland annat efterforskning av försvunna personer. Vi har genomfört några skarpa insatser tillsammans och det har fungerat alldeles utmärkt.

Vi träffades en helg före jul och genomförde några ledningsspel. Deltagare var de utbildade MIC-arna samt ytterligare två poliser från Roslagens utbildade i MSO, managning search operation.

Autentiska spel

Spelen var autentiska efterforskningsfall och genomfördes av MIC-arna som grupparbeten.

Mc-ordonanser kan snabbt söka av vägar och stigar efter försvunna. Foto: Per Sjöswärd

De gick in i uppgiften med stor energi och det var mycket intressant att följa deras arbete att lösa uppgiften och till slut, i de flesta fall, hitta den försvunne.

En MIC ska, i samverkan med polisinsatschefen, kunna leda egna sökresurser vid efterforskning. Därför gick vi också igenom olika sökmetoder och

vilka som kunde vara lämpliga för hemvärnspersonal.

Väl utbildade

MIC-arna kommer att vara en värdefull resurs, framför allt för polisinsatschefen, i framtida efterforskningsfall. De är väl utbildade i stabsarbete och har nu även en bra utbildning i MSO

som de visat att de kan utnyttja i de spel som genomfördes.

I april kommer vi att samlas en helg för att utbilda hemvärnspersonalen i lämplig sökmetod och MIC-arna kommer då också att få leda sin resurs i en tillämpad övning.

Hans Larsson, Roslagens polismästardistrikt

Lunchen kom med terrängbil

Hemvärdet körde ut maten till äldre på skånska landsbygden när snöstormen slog till.

Ragnar Karlsson höjde lite extra på ena ögonbrynen när lunchen från servicehemmet anlände till hans hem. Vårdbiträdets välkända personbil var utbytt mot hemvärdets terrängbil.

Det ymniga snöfallet under slutet av vecka åtta (sportlovsvecka i Skåne) fick personalen på Möllebackens servicehem att fundera extra kring lunchrundan. När morgonutkörarna kom tillbaka från sin runda, fullkomligt vräkte snön över Munka Ljungby. Områdeschefen inom äldreomsorgen beslutade att personalen inte skulle riskera fler färder under dagen på grund av det allvarliga väderläget.

Kommunledningen kontak-

tade hemvärdet i Munka Ljungby och fick omgående besked att hemvärdet var redo att köra lunchbrickor till de äldre på landsbygden. Med kort varsel ryckte därefter kompaniet ut med två bilar med hemvärnschefen Mike Braun i spetsen. Normalt kör lunchbilen från Möllebacken ut på sin första runda halv tolv på dagen, men just denna snödag var transporten över en timma försenad.

På vägen mot Västersjön och Hälshult ökade snömängden betänkligt. Terrängbilen med sina sex drivande hjul fick emellertid inga problem att ta sig fram. Med stort mod kördes vagnen in på småvägarna och fram till de igensnöade fastigheterna. Där de oroliga och de hungriga pensionärerna väntade på sin mat.

Den ugnsbakade falukorven med potatismos smakade ex-

tra gott i det hårda vädret. Väl förpackad hade till och med glassen behållit sin konsistens trots förseningen. Avstånden är långa mellan gårdarna inom detta område, så det tog några timmar innan all mat var levererad.

Sällsynt uppdrag

För hemvärdet var uppdraget ett av de mera sällsynta. Före den senaste veckans oväder hade hemvärnschefen med manskap aldrig tidigare behövt rycka ut på något liknande.

– Samtidigt är det här en del av våra uppgifter. Det är intressant och spännande att vi kan ställa upp och hjälpa till i ett skarpt väderläge. Tidigare har vi varit ute och letat efter försvunna människor, berättar Mike Braun.

Normalt är det hemvärdets insatspluton som rycker ut i akutsituationer. De som ingår

i den har avtal med sin arbetsgivare att de får lämna sitt arbete när de behövs för något uppdrag.

Bo Bengtsson lokalredaktör Skåne Väst

Jubileumssoppa i Saleby

En sopplunch inledde Saleby hemvärns försenade 60-årsjubileum. Kompaniet sattes upp 1940 och följdes av en lot-takår året därpå.

Det hela var mycket stämningfullt med läsning av hemvärnsmannen Karl-Erik Borgs minnen av hemvärdet och dikten "hemvärnsövning" av skalden Alex, rapporterar Rolf Larsson. En musikgudstjänst i kyrkan inleddes med att Bengt Andersson läste upp texten till den budkavle som gick genom Sverige under krigsåren. Slutligen spelade Skaraborgs hemvärnsmusikkår nationalsången.

Verklighetstroget rollspel

Under en helg i höstas genomförde Röda Korset en stor övning på Elvskogen, Stockholmsavdelningens kursgård i Västerhaningetrakten.

Övningens syfte var att öva sjukvårdsgruppbefäl och sjukvårdspersonal inom hemvärnet i dels stabstjänst och dels sjukvård i fält.

Stabsutbildningen gick ut på att träna sjukvårdsbefäl i stabsarbete och orderskrivning samt disciplin inom en stab.

Första dagen upprättade man en fältmässig stab som naturligtvis inte var datorstödd. Det gällde att klara situationerna med minimala resurser. Dag två genomfördes det ena scenariot efter det andra. Det gällde att hålla reda på alla olycksfall som rapporterades in samtidigt som sjukvårdare

I fält måste sjukvården klara sig med minimala resurser.

ute i terrängen skulle omhänderta och hjälpa de sårade.

Det var ett verklighetstroget rollspel med bland annat radioutsändningar och oanmälda besökare till staben. Under övningens gång bytte stabsperso-

nalen funktioner så att de fick träna på olika arbetsuppgifter.

Den erkänt duktiga skademärkgrupp från Röda Korset deltog också som sårmarkörer, vilsna flyktingar med mera.

Agneta Cedervall

Krympande stöd till rörelsen

Reduceringen av Försvarsmaktens stöd till rikshemvärnsrådet som gjordes under förra årets panikbromsning ligger kvar. Efter prioriteringar som gjorts av rikshemvärnsavdelningen får tidningen Hemvärnet i fortsättningen leva med 2,8 miljoner kronor som prenumerationsstöd mot tidigare 3,4. Skillnaden motsvarar kostnaden för produktionen av 1,5 nummer. I den budget som antogs på januarimötet rymms ändå sex nummer och det bygger på en förväntad ökning av annonsintäkterna.

På intäktssidan finns även ett administrativt stöd från Försvarsmakten om 150.000 kronor, bidrag till rådets resor och sammanträden och avkastningen på eget kapital, som varierar med räntor och kurser.

Elitstyre i hemvärnet

Ska en ledamot i rikshemvärnsrådet väljas som nu, alltså som representant för sitt militärdistrikt, eller ska han eller hon företräda hela hemvärnsrörelsen och väljas enbart utifrån sina personliga kvalifikationer? Det är ett av de spörsmål om medinflytande som behandlades på tinget och som Birger Eriksson, rådsledamot från Lessebo fick med sig från januarimötet att grubbla på.

En annan fråga är medelåldern i rikshemvärnsrådet, som ligger betydligt högre än i hemvärnet i stort.

Ungdomsuniformen beslutad

Nu är det underskrivet och klart. Ungdomarna får ha uniform. Beslutet togs av stf ÖB Hans Berndtsson den 1 februari. På jackans vänstra bröst bärs ett märke i textil med texten Ungdom. På vänster överarm en svensk flagga och organisationstecken även dessa i textil. Förutom namnbricka är detta allt som tillåts på ungdomsuniformen. Alltså inga tecken på krage eller i mössan och inga skolstreck.

VU-bildande vållade debatt

Beslutet att inrätta ett verkställande utskott togs inte utan debatt på rikshemvärnsrådets januarimöte.

En kritisk falang ansåg att det verkställande utskottet får för mycket makt, särskilt över ekonomin. Leif Alperud, Vindeln sa att rådet bara blir en informationskanal och varnade för att VU blir en stat i staten.

Birger Eriksson, Lessebo var

tveksam till att mötesfrekvensen sänks från 4–5 möten per år till 2–3 och att befogenheter tas från rådet.

Ska effektivisera arbetet

Förslaget att inrätta ett VU har drivits av rikshemvärnsavdelningens chef Christer Wulff. Han lugnade kritikerna med att syftet med ett VU inte är att pacificera rådet utan att effektivisera arbetet så att det blir

ett verkningsfullt instrument för hemvärnet.

– Vi har haft en förmåga att dribbla bort oss i oväsentligheter.

Rikshemvärnschefen Mats Welff underströk att det är rådet som är beslutsforum.

Ulf Hörsne, Gotland tyckte inte att ligger någon dramatik i ett VU.

– Så här fungerar det i näringslivet. Vi prövar och sen kan vi ändra oss.

Driftvärnet stärker sin position

En förändring när nya rikshemvärnsrådet samlades för första gången efter tinget är att driftvärnet trots sin litenhet får ha två representanter på mötena – både den ordinarie ledamoten och hans ersättare.

Om det allmänna hemvärnet hade proportionellt lika stor närvaro skulle det sitta 60 istället för som nu 15 ordinarie valda ledamöter runt sammanträdesbordet. Driftvärnets starka ställning är ett resultat av

påtryckningar från driftvärns-håll, petitioner och många inlägg av Kjell Stevander, Göteborg. Ersättare från militärdistrikten får inte sitta med på mötena när deras ordinarie ledamöter deltar.

Rådsarvodet omprövas

Den låga ersättningen avskräcker inte ombuden i rikshemvärnsrådet från att delta i mötena. Ett sammanträde tar med resor två arbetsdagar (rådet träffas enbart på vardagar) och för det kvitterar ledamoten ut 400 kronor.

Är han eller hon tvungen att ta ledigt från jobbet utgår 90 procent av SGI, sjukpenninggrundande inkomst – inte mycket jämfört med rådsmedlemmarnas normala inkomster. Flera av dem är konsulter, företagsledare eller tjänstemän

i höga befattningar. Därför beslöt rådet på senaste mötet att låta VU utarbeta en ny policy för sammanträdesarvoden

– Vi måste bryta trenden att man ska ta ur egen ficka, sa Bengt Runner, 1:e vice ordförande.

Hemvärnet behöver åderlåtats

Hemvärnet har under 60 år (!) haft tid att gro och bli en stark organisation med kvalitet på utbildningen, hög utbildningsståndpunkt bland befälen, entusiastiska och trogna soldater. Varför ser inte hemvärnet ut så i verkligheten?

De få eldsjälarna som försöker hålla hemvärnet uppe får arbeta oerhört mycket, men till vilken nytta? Jag förstår att Försvarsmakten inte bekostar något som i realiteten inte fungerar. Vi måste visa att vi är värda att satsas på. Om vi vill ha en bättre utbildning så måste det vara hundra procents deltagande.

Sätt ner foten

Foten måste sättas ner, och det är inte man eller

någon som ska göra det utan det är samtliga, de som fortfarande tror att hemvärnet inom en snar framtid kan se ut som jag beskriver här.

Hemvärnet är i stort behov av en rejäl åderlåtning. De som inte har det minimum av tid som krävs för att bibehålla sin egen färdighet måste rannsaka sig själva och förstå att de inte behövs.

● Ställ krav på cheferna! Men var beredd att ta det ansvar som detta kräver.

● Rätta till detaljer. Det är detaljerna som formar helheten.

● Gör saker rätt, inte rätt saker.

● Slopas förslaget på hemvärnsjägarkompanier till dess att beredskapsplutonorganisationen är helt färdig.

Beredskapsplutonerna måste bli klara först, innan det blir läge att sätta upp hvjägarbataljoner.
Foto: Ulf Ivarsson

tionen är helt färdig.

En av de värsta sakerna som en chef kan råka ut för är när det klagas. Den enklaste saken i världen är att ge chefen

positiv rapportering istället (det gynnar samtliga i slutändan). Det är ofta jag får höra att hemvärnet är kass. Varför inte ge förslag på hur vi

kan förbättra istället?

Hemvärnet är inte och kommer aldrig att bli en förening. Vi är ett krigsförband!

"Captain Miller"

Hemvärnsbefäl kan vara instruktörer när de värnpliktiga genomför PEK-utbildning. (Bilden är tagen i ett annat sammanhang.) Foto: Ulf Ivarsson

Hv resurs även för armén

Jag tycker att hemvärnet i framtiden ska höra ihop mera med armén. Hemvärnet ska delta i arméns övningsverksamhet mera än vi gör idag. Då vi kan göra reklam för oss och få vara med och visa oss för de värnpliktiga. Då kan vi skapa kontakter med de värnpliktiga och kanske även rekrytera på en gång. När de värnpliktiga muckar så har de

förmodligen en mer positiv bild av hemvärnet som organisation och kanske även har knutit kontakt med hemvärnsbataljonen på sin hemort.

Chefer inom hemvärnet kan hjälpa de förband som genomför värnpliktsutbildning. De kan hålla i viss utbildning – som vapenkunskap på personligt eldhandvapen och

ladda och patron ur och som instruktörer när de värnpliktiga genomför PEK-utbildning.

På detta sätt kan ju hemvärnet växa både personalmässigt och kunskapsmässigt. Detta borde egentligen ha gjorts för länge sedan. Men det är väl tyvärr så att vissa anser att hemvärnet inte är en del av armén.

Hans, stf grpch 2/85

Längre övningstid viktigare än prylar

Att begära modern utrustning samt tyngre materiel och fordon är en självklarhet anser även jag.

Men, innan vi kräver mer prylar bör vi titta över den tid vi har att utbilda hv-soldaterna. På 20-timmarna anser jag att vi med nöd och näppe klarar av att utbilda oss på våra handeldvapen samt uppträdande från samlingsplats till objekt.

Först ska vi alltså "strida" om mer tid än de 20 timmar vi disponerar idag.

Förutsättningarna ser lite annorlunda ut för beredskapsplutonerna. Dessa befinner sig i en organisationsfas, vilket innebär att de lägger tyngdpunkten

på den enskildes kunskap, gruppens och plutons uppgifter.

Detta kommer troligen att behöva övas de två närmsta åren, därefter kan man kanske påbörja utbildning på och kräva utrustning för de nya uppgifter plutonerna kan komma att få.

Sammanfattningsvis anser jag att om hemvärnet ska uppfattas som trovärdigt måste vi ställa rimliga krav utifrån den tid vi har till förfogande. Anser vi att vi inte klarar att lösa eventuella nya uppgifter med nuvarande utrustning, ska första kravet vara mer utbildningstid, därefter adekvat utrustning.

Lars Heikkinen,
lokalred Västerbotten

Har alla fått baskernoja?

Jag kan hålla med om att hemvärnet kan behöva något som lockar folk, något som visar att vi inte är gamla gubbar i vadmal, men en basker?

Om vi nu ska lägga en massa pengar på nya huvudbonader så lägg det på något praktiskt, något vi kan ha i fält.

Ta bara bashatten, den är utomordentligt bra i fält och är inte helt ful heller.

Behöver verkligen hemvärnssoldaterna en "sätessvärmare" för att visa att de är hårda?

Kenneth Bergström, Hille Hv

Sätt förbandsmärke på baskern

Nu när det är beslutat att hemvärnet ska få en basker, brun i färgen, funderas det på baskermärke. En enkel och bra lösning är att använda respektive förbandstecken som ju finns framtagna för bärande på m/87.

Joa Hellsten

Officersstatusen är viktigare än basker

Det handlar inte om vi ska ha basker eller inte. Denna debatt handlar om något mer, hur vi vill bli behandlade av Försvarmakten.

Jag vill respekteras för de kunskaper och den förmåga som jag besitter efter 20 år i hemvärnet. Jag hoppas verkligen att jag har fått mina olika förordnanden på grund av att jag kan leda och utbilda våra soldater.

Är inte vi hemvärnsbefäl tillräckligt bra i övriga Försvarmaktens ögon?

En kapten som går den normala vägen blir kaddett och går officershögskola. I hemvärnet går vi istället de olika kurser som Försvarmakten har

Så här ser den ut, hemvärnsbaskern, som väcker så starka känslor för och emot. Den blir brun, men nyansen var inte beslutad vid pressläggningen. Pia-Lena Jansson demonstrerar. Foto: Ulf Ivarsson

fastställt. Om man vill ta sig den långa vägen från gruppbefäl till bataljonsbefäl så tar det sin tid, 10–12 år.

Detta kan i vissa fall innebära att en kapten i hemvärnet har gjort fler övningstimmar än en reservkapten. Han för dessutom befäl över sitt förband oftare under denna tid.

Jag har väl fått min grad i Försvarmakten och har därför svårt att förstå det ständiga prefixet "hv"

Så basker eller inte är inte det viktiga i denna debatt utan vi måste ta upp en "strid" om våra rättigheter, ersättningar, tjänstetecken och officersstatus.

Kapten Mats Svensson, officer i Försvarmakten, Mell Blekinge hubataljon

"En soldat behöver inget sadelskydd på huvudet för att visa att han är hård."

Lennart Fjellman, Ulmeå

Baskern bra för representation

Basker eller inte, m/60 eller m/87...

Vi kan orda om detta till döddagar, det är ju trots allt så att det är beslutat och godkänt av högkvarteret. Så för vår del är det bara att följa vad som står i uniformsreglementet.

Sedan så kan jag hålla med om att baskern i sig inte är världens mest praktiska huvudbonad och att fältmössa m/59 eller m/90 är att föredra i fält eller under arbete.

Se det istället som ett plagg att använda när vi representerar hemvärnet och Försvarmakten i olika officiella sammanhang såsom nationaldagsfirande, vid kurser, utbildningar och studiebesök. Kanske under tjänsteresor, eller varför inte under högvaktstjänst eller andra särskilda uppdrag.

Jag kan själv tänka mig att gå högvakt eller utföra bevakningsuppdrag i m/90, vapen och basker. För det är något som ser bra ut, är passande för den typen av tjänst och inger ett förtroende hos allmänheten.

Jag har själv under utlandstjänstgöring burit min blå FN-basker med stolthet och jag skulle bära min hemvärnsbasker med samma känsla.

Fänrik P. Backéus, Jönköpings hukompani

Gärna basker men först baskerprov

Jag är som gammal pansarslusk beredd att hålla med löjtnant Cidh om att baskern ger dåligt solskydd och liknade men som symbol är den oslagbar. Att höra "mössa av, basker på" är obeskrivbart, även om man nu inte gått igenom samma pärs som de som har gjort jägartjänst.

Ska basker införas i hemvärnet så ska även baskerprov införas.

Mardröm

Annars ser jag framför mig ett mardrömsscenario av egna baskerstuk, på skäggiga, överviktiga och ålderstigna hemvärnsmän. Det är sådana som bara dyker upp när det ska gås högvakt och firas svenska flaggens dag, i egenhändert komponerade varianter av modell 60 och m 87-uniformer.

Hade förslaget gällt beredskapsplutonerna och motsvarande insatsstyrkor inom försvaret, med högre krav och mer utbildningstid, hade jag med glädje mottagit nyheten, men om alla från malajer till elitsoldater ska ha samma basker blir det ju skrattretande.

Orealistiskt

Att ge alla som fullgjort sitt hemvärnskontrakt

en brun basker är orealistiskt och dyrt. Ge oss hellre sommarkänga m/90 än en mössa som vi inte kan använda mer än till uppvisningar och permissionsuniformer. Ge oss saker vi behöver för att klara våra uppgifter, hellre än att förlöjliga oss.

Husaren Bogren i Mellomgården

Första intrycket avgör

Med anledning av Lt. Nils F Cidhs insändare i senaste numret av Hemvärnet, så har jag tre punkter jag skulle vilja ta upp.

1. Baskern är snygg!

Det är ett plagg som ger ett kompetent intryck och dessutom inger den (rätt applicerad) viss respekt.

Jag vet naturligtvis också att respekt och kompetens inte sitter i huvudbonaden, lika lite som den sitter i krag-speglarna. Dock kan ju påpekas att framförallt i internationella sammanhang visar baskern att förbandet man tillhör är att räkna med och det hoppas jag att vi i hemvärnet anser att vi är.

2. Av hemvärnsorganisationens fyra huvudbonader så tror jag att det finns ett gott urval att välja mellan för olika vädertyper. För övrigt är det väl hjälmen vi bär under våra fält- och skjutövningar, eller?

3. Är det nu så att löjtnant Cidh och andra likasinnade vägrar att bära basker så är det nog ingen som kommer att tvinga er. Det kommer nog att vara fritt fram att dra på sig sin gamla skitiga, urtvättade fältmössa även i framtiden.

Det handlar om att ge ett gott första intryck, du får aldrig en andra chans!

A. Holmgren, Solna-Sundbyberg.

"Nu måste övningarna komma igång"

Bengt Runner började som signalist och har nu nått de högsta höjderna i hemvärnet.

Text: Kjell Göthe
Foto: Kurth Ripa

Bengt Runner behöver ingen närmare presentation för Kockums medarbetare i Malmö, där han verkar till vardags. Han är en av de verkliga veteranerna i företaget numera, det tvingas han erkänna lite motvilligt.

Som chef för kontorsservice och säkerhetsansvarig på Division Ubåt är han en man som skapar ordning och reda runt omkring sig, han är därtill van att ta snabba beslut och dessutom känd för att rättframt säga vad han tycker.

Hans personliga egenskaper har också lett honom till de högsta höjderna inom hemvärnet, som han ägnat så mycket av sin fritid åt. När han nyss slutade som bataljonchef i Malmö för att bli officer till förfogande valdes han ungefär samtidigt till första vice ordförande i rikshemvärnsrådet på två år. Och detta i en tid när hemvärnsrörelsen liksom försvaret i övrigt står inför stora förändringar.

Så högt du kan komma

Att vara med i rikshemvärnsrådet är så högt du kan komma som förtroendevald i denna folkrörelse. Hemvärnet borde självklart ha en lika stark roll framöver som historiskt när det moderna, IT-baserade försvaret nu växer fram. Inte minst betonas att försvaret ska vara berett att stötta det civila samhället vid olyckor och katastrofer. Det är något som hemvärnsrörelsen, och andra frivilligorganisationer, har gedigen erfarenhet av och varit bra på länge.

När Bengt Runner nu ger sig som aktiv hemvärnsman ute på fältet motiverar han det med att trettio år får räcka. Han rekryterades därför att han var intresserad av att bli signalist. Men snabbt upptäckte man inom hemvärnet att han var en

Efter trettio år i Hemvärnet avgår Bengt Runner som bataljonchef i Malmö. Men som förste vice ordförande i rikshemvärnsrådet kommer hans kunskap och erfarenhet väl till pass när det nya försvaret nu ska utformas.

administrativ talang och en person som kunde hålla ordning på papper och ekonomi. Så det blev detta som ledde honom raskt uppåt i karriären inom hemvärnet, precis som det gjort på Kockums.

Har blivit säkrare

– Hemvärnet har gett mig så mycket inte minst när det gäller personlig utveckling och ledaregenskaper. Jag har blivit säkrare och trygg i min roll. Kontakten med andra hemvärnsmänniskor, den fantastiska kamratskapen, har också betytt så mycket, säger han.

Nyss uppvaktade han försvarsutskottet om hemvärnsrörelsens syn på sin verksam-

het i det nya försvar som skapas. Han var också med vid rikskonferensen Folk och Försvar i Sälen i egenskap av hög förtroendeman.

Grunderna för hemvärnets förnyelse tas fram i utredningen "Hemvärnet efter 2004" och den diskuteras livligt runt om i landet. Bengt Runner och rikshemvärnschefen Mats Welff gav försvarspolitikerna sin syn på vad som bör gälla framöver.

– Det var en bra uppvaktning. De lyssnade nog och det blev också en diskussion efteråt som var framtidsytande. Jag tror politikerna förstod vårt budskap och delade vår syn, säger Bengt Runner. Han är dock medveten om att processen fram till beslut är lång och krokig.

Styrkan är frivilligheten

Bengt Runner understryker att hemvärnets styrka är frivilligheten. Alla som är med är intresserade och brinner för sin uppgift.

– Men då är det också mycket viktigt att man ger oss resurser så att vi kan öva. Det är en god tillströmning för närvarande och 75 procent av dem som nyrekryteras är under 35 år. Vi har inte svårt att få in nytt friskt blod, men det är svårt att behålla de nya eftersom man sparar in så mycket på övningsanslag. Det måste snabbt bli en ändring på detta, säger Bengt Runner.

Han tycker att man på hög nivå, hos överbefälhavaren i

Högkvarteret, har en positiv syn på hemvärnet och också markerar detta i olika sammanhang. Men längre ner i organisationen tar det emot när det gäller att gå från ord till handling. Och vad gäller materielen så tycker han att där har gjorts mycket för att få igenom en förnyelse.

– Men det är svårt att hålla unga kvar, om vi inte kan erbjuda tillräckligt med intressanta uppgifter och då är övningsverksamhet ett måste, tillägger han.

Uppgiften är att skydda och bevaka hembygden och då ingår förstås också i planerna eventuella terrorhot mot nyckelföretag. Hemvärnet ställer också upp vid översvämningar och andra tillbud som t ex när någon gått vilse. Då är man alltid snabbt på plats, beredd att göra en insats.

Billig organisation

Förhoppningarna hos Bengt Runner och andra i ledningen är att övningsverksamheten snart ska vara tillbaka på normal nivå igen. Klarar man inte det kan det gå ut över förtroendet för militärledningen och politikerna och det kan bli en bumerang.

– Vi är en billig organisation att driva. Och nu med kraftigt minskade värnpliktskullar som kallas in behövs vi också för att försvaret ska vara fast förankrat i folkdjupet även framöver, understryker Bengt Runner.

Inte värt att öva krigsföring som 1944

Tycker ni att det är värt att lägga ner tid varje år på att träna krigsföring som man gjorde 1944 – med utrustning som kanske var bra för sin tid? Men är den relevant i dag? ➤

Sprängning av järnväg
någon gång på 1940-talet.

Ge oss vettigt betalt!

Försvarets ominriktning är snart genomförd och på många håll finns bara hemvärnet kvar. Vi är halva Försvarmakten men vi får inte kosta något. Man kan tro att vi är en gammal relik som är kvar för att symbolisera försvarets folkliga förankring.

Vi ser fram emot mer kvalificerade uppgifter som vi har utrustning och personal att klara. Ett hemvärnsförband är i många avseenden långt mer flexibelt än ett "vanligt" arméförband. Förutom militära kunskaper har vi civila kompetenser från många yrkesområden i varje grupp. Kort sagt är hemvärnet moderna, kompetenta soldater som kan lösa även mycket kvalificerade uppgifter.

Medaljens baksida

Tyvärr har hemvärnsmedaljen också en baksida. Numera har vi vettig ersättning för räddningsinsatser men i princip inget för att utbilda och öva oss för att kunna lösa dessa samhällsviktiga uppgifter. Alla andra organisationer som sätts in när samhället utsätts för påfrestningar har full lön under utbildning och övning medan hemvärnet fortfarande förväntas fixa detta på den enskilde hemvärnsmannens egen bekostnad.

Vi kan på sin höjd få en viss kompensation som täcker en del av det vi lägger ut ur egen ficka men absolut inget er-

Är hemvärnet en gammal relik som är kvar för att symbolisera försvarets folkliga förankring? Foto: Ulf Ivarsson

kännande i form av lön för vårt arbete. Vi får alltså själv bekosta vår förkovran i förmågan att bistå samhället vid svåra påfrestningar. Ett bistånd som ofta innebär stora risker för liv och hälsa.

Hemvärnet är frivilligt men vi finns till för samhället och i anständighetens namn borde samhället ge oss rimliga ekonomiska villkor. Inte bara vid skarpa insatser utan också när vi utbildas. Det är inte konstigt att hemvärnet minskar med tanke på hur dåligt ersättningsnivåerna rimmar med kraven på hemvärnet.

Behandlas illa

Inom hemvärnsrörelsen finns ett enormt engagemang och en vilja att göra ett bra arbete som gör att inte ändå fler slutar. För oss är inte hemvärnet en fritidssysselsättning eller vanlig föreningsverksamhet utan ett mycket viktigt arbete.

Tyvärr börjar vi känna oss mycket illa behandlade.

Alla är överens om att hemvärnet behövs och gör ett bra jobb men ingen verkar vara beredd att ge oss ett erkännande i form av vettigt betalt för jobbet. Man kan inte längre räkna med att folk offerar sin begränsade fritid för att stötta samhället om det enda man får i gengäld är ett gott kamratskap och lite gratis mat.

Vårt engagemang utnyttjas i stället för att nyttjas som en positiv drivkraft. Ge oss vettiga ekonomiska villkor som rimmar med våra uppgifter och de krav som ställs på oss. Ställ höga krav på oss vad gäller övningsdeltagande, kompetens och uppträdande men var också beredd att betala för vårt arbete.

*Sten-Ove Alatalo
kompanichef, Karesuando
gränshemvärnskompani*

Och kan denna fråga ha någon koppling till rekryteringssvårigheterna hemvärnet har? Jag tror den betyder mycket.

Och vem ska man hänga? Ytterst ansvariga är ju politikerna men dumhet är endera ärvd

eller så har man inte lärt sig något. Mot arvet kan ÖB & inte göra något.

Jag tycker att försvarsledningen har en minst sagt ambivalent hållning till hemvärnet och dess soldater samt en flathet som gränsar

till feighet i sitt förhållande till politikerna. Endera bör försvarsledningen avgå eller så avvecklar vi hemvärnet och försöker hitta en bättre form av försvar.

*Kenneth Mikaelsson,
Dorotea hemvärn*

Lokalredaktörer

● **Skånska dragongruppen, Södra skånska gruppen:** Lennarth Johansson, Nässelblomsvägen 30, 290 37 Arkelstorp, telefon, fax 044-913 49, e-post lmjoh@swipnet.se, Bo Bengtsson, Skåretvägen 3, 260 41 Nyhamnsläge, tel 042-34 63 67, 070-697 35 53, e-post cong-staffan@telia.mail.com

● **Kronobergsgruppen:** Åke Juhlin, Rågstigen 6, 343 74 Liatorp, e-post ake.juhlin@telia.com

● **Hallandsgruppen:** Leif Sondell, Stenlösevägen 37, 310 50 Slöinge, tel 0346-405 12, 070-6944246. Roger Bengtsson, Västra v. 6, 302 65 Halmstad, tel 035-409 02, mobil 070-36 28 727 e-post r.bengtsson@home.se

● **Göteborgsgruppen, Bohus-Dalgruppen, Älvsborgsgruppen, Skaraborgsgruppen:** Lars Brink, Dr Lindhs gata 1, 413 25 Göteborg, tel/fax: 031-82 75 26, mobil 070-7669292, e-post lars.brink@telia.com, Mats Gillners, Skogsvägen 5, 46832 Vargön, tel/fax: 0521-22 36 74

● **Gotlandsgruppen:** Ulf Hörsne, Linegård Hörsne, 620 23 Romakloster, tel/fax: 0498-37 180

● **Livgrenadjärgruppen:** Per Sjöswärd, Linégatan 25 A, 582 25 Linköping, tel 013-14 54 75, fax 013-10 11 56

● **Livgardesgruppen:** Hanseman Calås, Bohusgatan 27, 11667 Sthlm. tel 08-6443969, 070-768 21 85, e-post: ordmix@telia.com

● **Södertörnsgruppen:** Göran Pettersson, Björkvägen 7, 130 40 Djurhamn, tel/fax 08-571 515 87

● **Södermanlandsgruppen:** Kent Lund, Strandgatan 10 A, 633 43 Eskilstuna, 016-14 62 40, fax 016-14 96 80, mobil 0708-20 01 24

● **Upplandsgruppen:** Björn A. Johansson, Eva Lagerwallsgatan 2, 756 43 Uppsala, tel 018-12 40 32

● **Värmlandsgruppen:** Karl-Henrik Bergman, Hillringsberg, 67020 Glava, tel 070-2079457

● **Dalregementsgruppen, Gävleborgsgruppen:** Hans Lindkvist, Hökviken, 791 91 Falun, tel 023-222 49

● **Västernorrlandsgruppen, Jämtlandsgruppen:** Rolf Höglund, Krokvägen 2, 864 33 Matfors, tel/fax 060-20005, 070-6346162

● **Västerbottensgruppen:** Christer Norberg, Aronsberg 13, 910 60 Åsele, tel 0941-663 12, 070-517 58 34, fax 0941-661 80, Lars Heikkinen, Hemgårdsgatan 37, 934 31 Kåge, tel 0910-721690, 070-2629288, e-post: lars.heikki@kagehus1.se

● **Norrbottensgruppen:** Jan Backman, Dalbackavägen 39, 945 92 Altersbruk, tel/fax 0911-20 40 37

● **Lapplandsjägargruppen, Norrbottens gränsjägargrupp:** Sven Kostenius, Rantajärvi 78, 957 94 Övertorneå, tel 0927-230 00, fax 0927-231 23

POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din militärdistriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion. Detta gäller all krigsplacerad personal, alltså både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Det gör lika ont i hemvärnaren

Sjukvårdarna sätts på skolbänken för att kunna ge mer kvalificerad medicinsk hjälp.

Text: Nils-Erik Hedlund och Kerstin Lundahl, Röda Korsets hk. Foto Ulf Ivarsson

Första steget av Röda Korsets nya 160-timmarsutbildning för hemvärnssjukvårdare hålls i Höllviken i Skåne.

Fortfarande väntar vi på Försvarsmaktens slutgiltiga godkännande av utbildningsplaner, och ännu finslipas formuleringarna i den nya kursboken. Men den 6 maj ska vi vara redo att välkomna de cirka 30 deltagare som anmält intresse för att bli hemvärnssjukvårdare också med de nya krav som ställs. Grundtanken är att varje soldat är viktig och därför ska erbjudas samma omhändertagande i fred som krig.

Mer teori

Det som skiljer den nya utbildningen från den gamla på 56 timmar, är framför allt att det blir mer teoretiska studier. Med fördjupade kunskaper i fysiologi och anatomi, samt i skade- och sjukdomslära, ska sjukvårdarna bättre förstå de fysiologiska processerna vid akuta skador och sjukdomstillstånd.

Ett helt nytt moment i utbildningen blir behandling med syrgas och morfin, två läkemedel som framledes kommer att ingå i sjukvårdsmaterielen.

De nya sjukvårdarna kommer inte bara att bli bättre på akut fysiskt omhändertagande. Samtliga kommer att utbildas i stress och krishantering och kommer också att få mer ingående kunskaper i fälthygien.

Den nya utbildningen genomförs i två steg om varde-

De nya sjukvårdarna blir bättre på akut fysiskt omhändertagande. Rödakorsläraren Bibi Eriksson tar blodtrycket på sjukvårdsbefälet Susann Pettersson från Norra Dalarnas hvbataljon.

ra 12 dagar. Det är tänkt att deltagarna ska fullfölja båda

stegen inom en tidsrymd av 18 månader. Innevarande år

planeras sex steg 1- utbildningar och två i steg 2 på olika håll i landet. På sommarutbildningen på Fårö erbjuds möjlighet att ta med familjen under steg 1 och också att gå hela kursen i ett svep – med avbrott för midsommarfirande.

Dagens hemvärnssjukvårdare har redan en mycket bra utbildning, men de som vill kommer att få möjlighet att genomgå olika kompletteringsutbildningar som sammantaget ger dem samma kompetens som de nyutbildade sjukvårdarna.

40 timmar för alla

Från och med i år ska alla nya hemvärnsmän ha 40 timmars sjukvårdsutbildning, för att kunna ge kvalificerad första hjälpen (kamrathjälp) inom fem minuter.

Hemvärnsmän med kortare sjukvårdsutbildning kommer att erbjudas en kompletteringsutbildning som omfattar 10 timmar, som med fördel kan genomföras som två utbildningar om 5 timmar vardera. Kompletteringsutbildningen kommer att innehålla repetition av hjärt-lung-räddning, kunskap om det nya omhändertagandekonceptet "L-ABCDE" och praktiska övningar.

Det är militärdistriktet som står för kostnaderna, men det är Röda Korset som har fått uppdraget att utbilda. Uppdraget kommer att genomföras successivt, med start i år. Något bestämt slutdatum för genomförandet finns idag inte.